

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

МОЛОДИЙ КОМУНІСТ

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 28 (4107).

СУБОТА

30

ЧЕРВНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

МАДОННА З... РЕПТУХОМ

Сучасна сільська жінка.

Хто вона?

Яке її життя?

Матеріал на цю тему читайте на 3-й стор.

ЛАМ—БА—ДА!—ДА!

Пропонуємо вашій увазі фоторепортаж зі святкування Дня молоді та наїгатки з гала-концерту «Ламбади».

Ах молодість! Заздрю тобі, не зважаючи на всю невпевненість у завтрашньому дні — екологія, ідеологія, НЛО, СНІД... Заздрий моя не тільки у тому, що ти танцюєш ламбаду, а мені вже її не танцювати — у кожного часу свої пісні, тобто танці. Але і з цієї причини заздрю. І переконана, більшість з тих, хто побував минулої суботи у залі філармонії на концерті «Ламбада-90», теж заздрили юним танцівникам «Проліска» і «Конвалія», виконавцям найпопулярнішого нині серед кіровоградської молоді танцю ламбада.

Хоч і не всім, звичайно, може сподобатися, особливо людям старшого покоління, деякий зайвий натуралізм ламбади. Але це, як кажуть, «ваші турботи, мадам і месьє», Ламбада не займе місце

вальсу, скажімо, чи незрівняного елегантного танго. Захоплення ламбадою мене, як твістом і чарльстоном (я не хочу згадувати брейк, його роботизація і бездушність мене завжди відштовхувала), але те, що сьогодні цим екзотичним танцем так захоплюються, зрозуміло і прекрасно.

Та повернемося до концерту, який проводився у рамках Дня молоді і дав привід написати ці рядки. Його організували, як вже говорилося, «Проліска» і «Конвалія», наші популярні танцювальні колективи, котрі по суті були організаторами і учасниками міського конкурсу на краще виконання ламбади, що проводиться тут же у залі філармонії двома тижнями раніше. Наша газета, на жаль, цей конкурс «замовчала» і тому природно сказати кілька слів про нього, адже у концерті ми знову зустрілися з його переможцями. Серед призерів «Ламбади» в основному вихованці Анатолія

Короткова і Блюменталі Стрельбицької. Перше місце зайняла пара з «Проліска» Надійка Кириллова і Андрій Гасаненко, які і в нинішньому концерті викликали найбільші емоції у глядачів.

Проведення концерту «Ламбада-90» пов'язалося з тим, що місто заповнив цей «гостросюжетний» танець. Під час конкурсу зал філармонії не зміг вмістити всіх бажаючих. Враховуючи це, Б. Стрельбицька і А. Коротков вирішили ще раз порадувати кіровоградців. Але надаремно говорили східні мудреці — двічі не увійти в одну й ту ж воду. Концерт зібрав менше глядачів, ніж чекали його організатори. Справа, як мені здається, в тому, що реклама була надто скромною. Дивує, що яких-небудь заїжджих зірок ми зустрічаємо гучною рекламою (хоч вони, ці зірки, не завжди і потрапляють до Кіровограда. Приклади? Скільки завгодно. Олег Янковський, Валерій Леонтьєв...

Причини різні, а суть одна — обдурений глядач, а своїх тримаємо на задвірках. Чи не час змінити ставлення до справ культурного розвитку міста? У нас багато цікавого. Концерт «Ламбада-90» — хороший тому приклад. До речі, програма будувалась так, що ми не ли-

ше побачили виконавців модного танцю, починаючи від найюніших учасників «Проліска» і «Конвалія», а й одержали велику насолоду від інших танців у виконанні цих колективів: від композицій латиноамериканських танців, «Танго в стилі ретро» (солісти О. Андрієвська, С. Лефтор, Б. Сав-

ранський), запального циганського танцю (солістка С. Поправченко), які виконала «Конвалія», від добре знаних городянами танців «Проліска», «Пассадобля», «Авалюль-ко» і, звичайно, іскристої «Арагонської хоти».

Наш кор.
Фото В. ГРИБА.

«ЕФЕКТ»! ЧИ Є ЕФЕКТ?

Про центр «Ефект» «Молодий комунар» писав багато. Писав про його створення, перші спроби, успіхи. Сьогодні — ще одна публікація про центр, вся діяльність якого протягом двох років спрямовувалася на вирішення регіональних проблем, ефективне використання наукового і виробничого потенціалу підприємств, науково-дослідних і навчальних інститутів, окремих колективів і авторів, з метою прискорення науково-технічного прогресу Кіровоградської області.

За два роки діяльності «Ефектом» виконано 163 договори на суму 1200 тисяч карбованців.

Враховуючи, що Кіровоградська область є сільсько-господарською, першочергова увага приділяється вирішенню значимих проблем у даній галузі. Зокрема за замовленнями колгоспів, радгоспів області були сформовані творчі колективи, які розробляли проектно-кошторисну документацію для житлового, дорожнього будівництва, газифікацію сіл, об'єктів соціально-побутову на селі. Проведення даних робіт дозволило, наприклад, Долинському цукровому заводу значно швидше збудувати восьмиквартирний житловий будинок.

Колгосп імені Будьонного Новоархангельського району, дякуючи втручання «Ефекту», побудував і розпочав монтаж обладнання майстерні на 40 тракторів з теплою стоянкою. У цьому ж колгоспі побудовано 3 кілометри автодороги до села Тарасівки. В колгоспі «Україна» Долинського району проводиться комплектація будівельних матеріалів для будівництва сільсько-го клубу на 200 місць, яке планується завершити до 1991 року.

Раніше ніж на рік наміченого розпочали підготовку реконструкції і будівництва декількох об'єктів переробної промисловості. Це стало можливим після залучення до цих робіт спеціалістів і творчих колективів центру НТМ, якими досить швидко були розроблені проекти реконструкції діючих, а також тих, що будуються об'єктів. Це — цехи смаження кофейних зерен Кіровоградського комбінату продтоварів, цеху безалкогольних напоїв на Світловодському хлібозаводі, ковбасних цехів у колгоспі «Зоря комунізму» Новоархангельського району, в колгоспі імені Леніна Долинського району та інших...

Центр приділяє велику увагу дослідно-конструкторським роботам. Всього їх виконано за 13 договорами на суму 104,7 тисячі карбованців. Про їх значимість говорить той факт, що розроблена центром технологія

виготовлення покриттів паливних фільтрів методом паперового пресування, з використанням сировини макулатури, дозволить економити метал, який купуємо за валюту, забезпечить менш шкідливе виробництво.

Сьогодні всі турбують питання виготовлення товарів народного споживання. Через відсутність своєї дослідно-експериментальної бази центр головні зусилля спрямовує на розробку і спільне виготовлення ТНС з підприємствами міста Кіровограда. Так, вивчивши технічні можливості на кіровоградському заводі «Жовтень», де виготовляються розкладачки, центр розробив і запропонував для впровадження у виробництво туристичну палатку; дослідна партія даного виробу планується для виготовлення в цьому році. Перспективними також є виробы, які плануються до розробки з відходів цього ж підприємства — багажники автомобіля, телеантени.

Враховуючи потреби навчальних закладів у спортивно-матеріальному забезпеченні, центр створив постійно діючий творчий колектив з виготовлення спорткомплексу «Атлет». Для цього придбане і переобладнане приміщення в селищі Новому, яке пустувало. За час роботи колективу укомплектовані спорткомплекси СПТУ-8, технікуму механізації, будівельного технікуму АТП-13554; БУ-200.

Вивчивши виробничу базу профтехучилищ міста, центр НТМ запропонував спосіб її використання. Вже розроблений дослідний зразок шприца для збору залишків припаювання. Виробництво даного виробу планується на IV квартал 1990 року.

З розвитком комп'ютеризації в діяльності центру з'явився новий напрям — «програма забезпечення» (5 договорів на суму 33,5 тисячі карбованців).

Центром НТМ приділяється велика увага розвитку дитячої технічної творчості. Проведена значна робота з організації комп'ютерного клубу, який діє з кінця 1989 року. Основною діяльністю клубу є навчання школярів Кіровограда комп'ютерної грамотності. На сьогодні діє чотири таких групи школярів.

«Ефект» витратив на організацію діяльності клубу 14914 карбованців. Зусиллями творчого колективу центру проводиться робота з виготовлення комп'ютерного класу на 12 навчальних місць для навчання школярів. Для цієї мети придбано комплектуючих виробів на 12,5 тисячі карбованців.

Також надається допомога в технічному забезпеченні навчальних закладів області. Так, Кіровоградській школі-інтернат № 1 передано комп'ютер, Будинку піонерів Кіровського (м. Кіровоград) району подаровано імпортний відеоманітофон.

Враховуючи прохання педагогічного колективу Новоархангельської школи-інтернату (м. Олександрія), де навчаються розумово відсталі діти, подаровано спортивний комплекс «Котигоршок» (4060 карбованців).

Приділяється увага і питанню милосердя. Інвалідам дитинства передані придбани за рахунок «Ефекту» дві інвалідні коляски, перераховувалися гроші потерпілим від аварії у Вірменії, на будівництво Пам'ятного знаку воїнам-інтернаціоналістам усіх поколінь, у обласний «Фонд милосердя і здоров'я».

Як бачимо, центром НТМ «Ефект» зроблено багато. Можна б, правда, й більше, якби його розвиток не стримувався відсутністю дослідно-виробничої бази, оперативним забезпеченням матеріально-технічними ресурсами, а також відсутністю єдиної економічної і юридичної політики, недостатнім контролем і координацією за діяльністю подібних формувань.

«ПІРАМІС»

Є в Кіровограді такий центр НТМ. Про нього знають в обласному центрі не лише з розмальованого тролейбуса, а й зі справ. За час роботи (центр створено рішенням комітету комсомолу КІСМУ—РМС НТМ і почав він свою діяльність з 1 грудня 1988 року) виконаний чималий об'єм робіт.

Приміром, науково-технічних в 1988 році — на 18,5 тис. крб., у 1989 році — 222 тис. крб. На 1 квітня 1990 року укладено договір на суму 370 тис. крб.

Для їх робіт залучались, зокрема, викладачі, співробітники і студенти інституту.

Зазначимо, що «Піраміс» фінансує: школу менеджменту, створену при центрі, придбання обчислювальної техніки для роботи студентів; ініціативні розробки із залученням студентів і молодих співробітників інституту; створення комп'ютерного класу.

Ще центр НТМ бере участь у підготовці й проведенні олімпіад «Студент і науково-технічний прогрес», науково-технічних конференцій студентів і викладачів, співробітників КІСМУ.

А ще «Піраміс» — спонсор студентської волейбольної команди КІСМУ.

О. ШТАДЧЕНКО.

— Дивні ви все-таки чоловіки, — сказала якось моя знайома. — Гортаєте іноземні журнали і, нерівно дихаючи й прицолюючи, насолоджуєтеся то посмішкою, та фігурою, то ножкою... А своїх жінок не помічаєте. І може не один американець прицолював би, споглядаючи наших дічат, аби ви хоч трохи більше їх шанували.

Справді, всяке суспільство цивілізований світ завжди оцінював ставленням до слабкої половини. А як він оцінить нас, наше ставлення до жінки? На якому місці будемо тут — першому, третьому, сорок другому чи останньому? Знаєте, як сказав поет Є. Свтушенко: «Ми жінці сместили, ми її унизили до рівенства с мужчиною...». І найбільше на селі. У нашому степовому краї там живе менше 300 тисяч жінок. Більше третини працюють, 54,3 тисячі — в колгоспах. Приблизно кожна п'ята колгоспниця віком до 29 років. Молодих ми так кож «унизили» і «сместили». Останнім часом українська селянка перетворилася просто на робочу силу.

Погляньмо на себе збоку, очима людей з інших країн. Пригадую розповідь директора одного з наших цукрових заводів про поїздку за кордон. Зустрічався він з підприємцями, які бували у нас, вивчав передовий досвід. У вільну хвилину в невимуженій бесіді за сільською

дирекції вручну тягати й роздавати корми, а в період окопу взимку — там і ночувати в кошарі, пильнуючи новонароджених ягнят. Працює справді сумлінно, навіть має урядові нагороди. Але ж від того жіночості і здоров'я їй не додалося. Дивився, як невеликого зросту дічка у фуфайці тонкими долоньками тримає віжки, вилами накидає на віз корму для овець, потім, напевне, сама буде й розвантажувати... Цікаво, як дивляться на це ті, хто поширював лозунги на кшталт «Ручну працю — на плечі машини!». То оце такі у нас, виходить, машини! Мене можуть звинуватити, що занадто драматизую. Звичайно, є на Кіровоградщині господарства, де таки дбають про жінок, але, погодьтеся, таких мало. Декілька років тому один латиш подарував мені проспект своєї агрофірми «Адажі». Так, так, отієї відомої, що під Ригою. Ще годі там жінкам надавали оплачувану трирічну відпустку по догляду за дитиною, коли в нас про це тільки починали вести несміливі розмови.

Я вже не порівнюю умови праці наших жінок з тими, що на фермах «загниваючого капіталізму». По телевізору мабуть багатьом доводилося бачити комп'ютеризовані молочні ферми в Бельгії та Голландії. До речі, чимало їх взимку опалюється нашим газом. Яка там чистота, такої нема і в наших лабораторіях. Пригадую мо-

ще вчора ми називали тваринництво ударним фронтом. Сьогодні тут все по-старому, «війна» продовжується. Коли запитав доярок про їхнє життя, то чого тільки не довелося вислухати. Казали так: «Умови праці страшні і взагалі жити важко. Попробуй за 100 карбованців в три години ранку встати, а підеш в магазин — нема нічого. Он апарат собі зарплату підняв, а в нас і не спити, чи проживемо на свої копійки. А ще й ціни підскачуть і крутяться, як можеш. Найчастіше до нас партторг навідується, те тільки про молоко питає».

Не манни небесної хочуть знервовані жінки, не комп'ютерів фірми «Макінтош» і не повної автоматизації ферми. Вони хочуть найелементарнішого. Про це мені розповіла єдина в цьому колективі молода доярка Люда Беаребра:

«Якби була з благополучної сім'ї, то може й не робила б на фермі. Але не шкодую, люблю білі корів. Робота важка і вже якось звикла. Починаємо її на півгодини раніше звичайного, бо доїмо вручну. Апарати є, та їх чомусь не поспішають встановлювати на старій фермі. Спробуйте тричі на день руками видоїти 20 корів».

Працювалося б веселіше, якби хоч відвозили додому вчасно. Привозять точно, а назад чекаємо автобуса ін-

МАДОННА З... РЕПТУХОМ.

або Що не зайве нагадати депутатам нових Рад

вина завели мову про жінок. Наш земляк у свою чергу із співчуттям згадав тяжкі умови праці українських селянок, що їм доводилося вручну обробляти величезні плантації цукрових буряків. На це один француз відповів так: аби наші жінки так тяжко працювали, то (даруйте за натуралізм, але передаю, як було) чоловіки не змогли б з ними спати і не шанували б самих себе. Ось так...

Якось мимоволі приходила на пам'ять ця історія, коли бував у мекках жіночої моди — Парижі, Варшаві. Пильно вдивлявся в обличчя тамтешніх жінок. Це ж вони признані першими красунями в світі. І що ви думаєте? Для себе я зробив велике відкриття. Наші жінки найкрасивіші України діаспори не раз ставали першими красунями у Франції, Бельгії... «Міс Америка-88» — теж українка. Прикро тільки, що в нас ця краса захована під грубимим макіяжем соціальних та економічних негараздів. Тому й не посміхається чарівно сільська українська мадонна, бо замість немовляти тримає в руках архаїчного рептуха або сапу. Кожен раз, міркуючи, чому все так, ловиш себе на думці — адже в селах (за винятком небагатьох) нічогосінько і не змінюється!

Живе в моєму рідному селі баба Галя. Працює механізатором. По роках її бабою й не назвеш, а подивився... Від жіночої ходи не лишилося й сліду, таки назавсім її приховав засмальцьований комбінезон. А скільки доводиться вислуховувати різної нецензурщини. Тепер вже й не червоніє, як було раніше. Всюди ж бо чоловіки і тепер вони вже не криються — приймають за свою. Баба Галя хороша жінка — трудівниця, має чоловіка, двох доньок. Та ні одна з них, я певен, не сяде на трактор. Мама не дозволить.

А що було в 30-і роки, коли дівчат-комсомолок закликали в їхати у світле майбутнє на тракторі. І баба Галя, і сотні її колеги, які є і в багатьох селах нашого степового краю, і оті жінки в оранжевих робах з кайлом або відбійним молотком на залізниці чи автошляху — всі вони відголосок тих далеких років.

В Компаніївському районі знаю дівчину — молодого чабана. На фермі, де механізації ніякої немає, їй дово-

лочу ферму одного колгоспу в Добровеличківському районі. І ту лабораторію (якщо її так можна назвати) наскрізь гнилою підлогою, і молодих доярок, які благають в голови колгоспу звичайних примітивних візків, щоб не тягати сорокалітрові бідони руками. Ні про яку іншу механізацію вони навіть і не заїкалися. Можливо, й досі увяли собі не можуть, що корову може годувати і доїти комп'ютер. Хіба мають час дивитися той телевізор.

Бесідував там з дояром (особою ще досить екзотичною на наших фермах) і питаю:

— Важко?

— Він показує свої міцні вузлуваті пальці і каже:

— Дуже важко. Дивуюся, як ті жінки витримують.

— А як же доїльні апарати?

— Апаратом корову не роздоїш, треба руками. А корів у групі не один десяток.

Опинився колись ні в сих, ні в тих. Запитав молоду колгоспницю про її дозвілля, а вона:

— Яке там дозвілля. Після роботи нікуди не хочеться йти.

Потім якось таки вдалося дівчину розговорити. Виявляється, заробляє вона чимало, має модний одяг, косметику. Але є ще одне. Комусь це може здатися недоречним, або смішним. Словом, дурницею. Це отой силосний запах, що вбирають волосся і одяг, і який не пересильняє навіть французькі парфуми. Хіба ж при кожній фермі працюють сауни чи душі? Для незаміжньої дівчини це також важливо.

Ніколи не повірю, що навіть у найкращому господарстві на селі працюється легко. Робота в наших колгоспах здебільшого не механізована і виснажлива.

Ці приклади я спеціально не підбирав. Поїдьте в будь-який колгосп на Кіровоградщині і знайдете м'ясу подібних, можливо, ще переконливіших. Недавно був у селі Лідініному Олександрівського району за якийсь десяток-другий кілометрів від обласного центру. Ферма колгоспу імені Ульянова з тракторною бригадою мейке поряд, та добратися до неї після дощу в кросівках — означало проявити мужність Люди, які тут працюють, проявляють її на кожному кроці. Недарма ж

коли годинами. І так з дня в день. А на фермі ні перевдягнутися, ні помитися, ні газету чи телевізор подивитися. Приходиш додому стомлена, навіть ложка не мила. Чоловік бувало каже, гайда в гості або в кіно. Не хочеться. Рук не чую. Інколи і ваї сні доїш. Вихідний у нас на десятій день роботи, та й то не гарантований. На святі підмінних доярок не знайдеш. З ферми нас посилають ще й на буряки. Знаємо, що допомогти треба, бо нікому. Молоді в селі немає...».

До речі, ще один такий нюансик. Люда скоро збирається стати матір'ю. Дали їй довідку, що має право на легшу працю. Але такої роботи в колгоспі, за словами самої Люди, для неї не знайшлося. Доведеться вагітній жінці до декретної відпустки так само тричі на день видоювати два десятка корів.

Студенти зі Львова якось розповідали про те, як вони допомагали одному радгоспу збирати хміль. В'ється він високо по дротах і щоб зірвати, треба добряче потягти. Дівчата з усієї сили смикали, щось не виходило, а хлопці сиділи збоку й кепкували:

— Ну що, дочекалися, дівчата, рівноправності?

Чи не настільки спрощено розуміють рівноправність у нас на селі? (Та й не тільки на селі). В передвиборну кампанію і в новому Українському парламенті часто згадували про борг селу. А про те, що в першу чергу треба віддати великий борг сільській жінці — забули. Бо й досі вона мусить їхати в місто за продуктами, які сама виробляє, бо й досі вона так вирізняється серед міського жіноцтва засмаглим, обвітраним обличчям, ходюю, одягом і полущеними долоньками. Аби не ці спрацьовані жіночі руки, то не бачити б нам, як алесних вух, не тільки молока та ковбаси, а й хліба насущного.

Володимир ТАРАСЕНКО

Р. С. Колись у школі ми вчили такий віршик:

Валя токарь, Валя пекарь,
Парикмахер і аптекарь...

Проти Валі-перукаря і Валі-аптекаря нічого не маю.
Я протестую проти Валі-токаря, та ще й при наших відсталих технологіях. А ви?

Наша
дума,
наша
пісня...

Уп'яте зібралися фольклорні колективи області на свято фольклору та народних ремесел «Невечерні джерела», яке цього разу проходило на живописному березі Тясмину в Олександрівці.

Мов зачаровані, гості слухали пісні, що дійшли до нас від дідів-прадідів. Щірі оплески стали заслуженою нагородою народному самодіяльному ансамблю Липнязького сільсько-го будинку культури Добровеличківського району, дитячому фольклорному ансамблю цього ж села, народному самодіяльному

фольклорному ансамблю Комишуватського СБК Новоукраїнського району, фольклорному ансамблю Долинського сільського клубу Олександрівського району та багатьом іншим колективам.

А поруч розгорнулася виставка виробів народних умільців. Чарівні візерунки рушників І. Чуменко з Красносілля Олександрівського району, М. Черненко, Н. Петренко, Т. Петренко з с. Бірки цього ж району, В. Журавської з Компаніївки, живописні полотна самодіяльного художника з обласного центру М. Кра-

ченка, роботи інших майстрів навряд чи кого залишили байдужими.

Великий інтерес викликали у глядачів роботи юних гончарів із с. Цвітного Олександрівського району. Не відходили люди й від гончарного круга, на якому діти показували свою майстерність. Вони роздивлялися роботи, задавали питання... Колись цвітнянська кераміка була відома далеко за межами нашої країни. І хто зна, може саме ці діти відновлять цю славу.

В. ГРИШИН.

ПРИНАДА АЛЬТЕРНАТИВИ

ДЕЛЕГАТИ ПРО З'ІЗД

Завершив свою роботу XXVI з'їзд ЛКСМ України. Своїми враженнями від форуму діляться його делегати.

Григорій ПІДДУБНИЙ, інструктор оргвідділу Олександрійського міського комсомолу:

— Перше, що враило, — наявність альтернативних думок. І дуже добре, що їх висловлення не привело ні до яких конфліктів, а тим більше до розмежування. Тому було знайдено консенсус, особливо, на думку делегаций західних областей.

Друге — неоднорідність, небайдужість комсомолу. Навіть у нашій, кіровоградській, делегації знайшлося більше двадцяти пропозицій, ідей по вирішенню проблем в комсомолі.

Відродно, що на з'їзді не було жодного питання, яке б вирішувалося одногосодно, одногосодно. Хоча на початку роботи комсомольського форуму була стурбованість, що з'їзд зайде в куток і припинить роботу. Бо навіть

по незначних процедурних питаннях деякі делегати прозодили дуже довгу і нудну полеміку. Зокрема, це стосувалося регламенту, обговорення якого було припинено лише на третій день роботи. Прикро, що суперечки велися навіть з приводу того, що треба ставити — кому чи «і». І тут проявив свій характер перший секретар ЦК ЛКСМУ Анатолій Матвієнко, який протягом всього періоду роботи з'їзду в особливо скрутних умовах був незмінним тактовним ведучим. Деякою мірою саме його заслуга в успішному проведенні з'їзду. Його принциповість мені подобається, тому я й віддаю при голосуванні на посаду першого секретаря ЦК ЛКСМУ (МДС) свій голос за Матвієнко.

Хотілося б побажати всім делегатам з'їзду якнайшвидше дозвести його рішення до рядових комсомольців і якнайшвидше втілювати їх у життя.

Сергій СНОПКОВ, перший секретар Кіровоград-

ського обкому комсомолу:

— У цілому з'їзд виконав своє призначення. Головне, що ми визначилися, намітили мету на той період, який ми назвали перехідним. Інша справа, чи вдалося нам зберегти єдність між комсомольцями, які приїхали на з'їзд. Моя думка: все це визначилося в питанні, що стало найпринциповішим — назва організації. І тут ми бачимо, що значну частину комсомольців України, думку яких висловлювали делегати, умовно можна поділити на дві частини: прихильників оновленого комсомолу і прихильників принципово нової молодіжної організації (Демократична Спілка Молоді).

Особливо приємно, що, незважаючи на таку поляризацію думок, делегати для досягнення згоди пішли назустріч один одному і прийняли, на мою думку, єдино вірне у даному випадку рішення, даючи визначення діяльності комсомолу України

— Молодь за демократичний соціалізм.

Що стосується роботи нашої обласної делегації, то в цілому ми працювали дружно, напружено, прагнули до вироблення колективних рішень і при цьому ні в якій мірі не обмежували право кожного делегата висловити власні думки або позиції під час голосування.

Наша делегація працювала і відпочивала в ті короткі години, що залишилися для відпочинку, ще й весело. Серед нас знайшлося багато посправжньому веселих, бойових комсомольців. Тому нам виявилось мало дві гітари, що привезли з собою, і ми в Києві ще купили гармошку.

Олена БОНДАРЕНКО, секретар комітету комсомолу Кіровоградської обласної лікарні:

— Враження від з'їзду суперечливі. Ми зберегли комсомол, як молодіжну організацію, хоча в це вже мало хто вірив. Зробити це було дуже непростим. Потім постало питання про назву Спіл-

ки. Назва, як відомо, містить в собі суть організації. Молода людина, яка вступає в організацію, перше, що чує і бачить — назву. І тільки потім вона дивиться в Статут і Програму. Саме з приводу назви організації і почалися основні суперечки. Пропонувалось вісім назв, до того ж різного напрямку, різного змісту. Ось саме тут тому, хто стоїть на позиціях ЛКСМУ, довелося йти на розумний компроміс, у результаті якого і одержалась подвійна назва.

Мені не сподобалось на з'їзді те, що дуже багато часу приділялося процедурним питанням, питанням не по суті. І коли ми вже приступили до обговорення Програми, Статуту, у нас залишилось дуже мало часу, тому все приймалося наспівано. Навіть, коли розкривалось, що таке комсомол, з визначення прибрали слово «однодумці», залишивши просто — союз юнаків і дівчат. Хоча всі добре розуміють, що для того, щоб існувала

організація, в неї повинні входити не просто юнаки і дівчата, а однодумці, які завжди будуть їти поряд у досягненні поставленої мети.

Та й з Програми дуже багато прогресивного вийшло, бо не вистачало декілька голосів. Те ж саме можна сказати і про Статут. Через дефіцит часу довелося відмовитися від обговорення кількох статей. Тож деякі з них приймали або відхиляли без обговорення. Але вітаємо те, що Програма і Статут розраховані лише на перехідний період. І повернувшись додому, і виконуючи ті програмні завдання, що поставлені на з'їзді, все-таки дозволимо нам самовизначитися і створити організацію однодумців, які думають не лише про себе, а й про свою зміну. Сьогодні, вважаю, головне — повернутися до рядових комсомольців не на словах, а на ділі, враховуючи ті упущення, які вже були зроблені.

Записала Г. ПІЛЬТЯЯ.

«ШАГРЕНЕВА ШКІРА» ЕКОНОМІКИ

З кожним днем наближається час переходу області на самоуправління і самофінансування

Здається, зовсім недавно — 12 березня ц. р. — в обласній пресі опубліковано «Основні напрями переходу області на принципи територіального самоуправління і самофінансування». І ось нині навіть неспеціалізований, який уважно слідує за суспільними процесами, стає ясно, що документ цей астиг коли не безнадійно, то принаймні в деяких своїх положеннях застаріти. Не претендуючи на беззаперечність такого твердження, ми все ж вирішили нашу розмову з кандидатом економічних наук, народним депутатом обласної Ради В. М. РЕПАЛОМ почати із такого запитання:

КОР.: Валерію Михайловичу, знаючи радикалізм вашої передзвінкової програми, молоді виборці — наші читачі, певно, хотіли б почути: чи не здається вам, що надруковані три місяці тому «Основні напрями...» постають, образно кажучи, хрест на тих можливостях, які могло відкрити втілення декларованих вами принципів? Я маю на увазі перехід до ринкових відносин.

В. Р.: Не хотів би, щоб у моїх прихильників — ваших читачів, склалися враження, ніби, ставши депутатом, я певним чином змінив свої погляди чи наміри. Але, навіть ризикуючи викликати подібні сумніви, одразу скажу: я противник того, щоб кидатися у воду, не спитавши броду. Тобто, маючи за необхідне переходити до ринкової економіки, дотримуюся думки про поетапне проведення реформ. Звісно, все це слід здійснювати якомога оперативніше, а не розтягувати до нескінченності.

Щодо вашого запитання, то я не думаю, що надруковані «Основні напрями...» такі вже безнадійні, однак вони, на мій погляд, не враховують деяких характерних для ринкової економіки речей і форм господарювання, які стануть, очевидно, реальністю завтра.

КОР.: Що ж, по вашому, має означати перехід області на госпрозрахунок?

В. Р.: Це означає перетворити людей на господарів у буквальному, а не уявному смислі цього слова. І всіх разом, і кожного зокрема. Адже, що маємо при галузевому й відомчому підході, який діє досі? Тут розривається сфера відтворення людини. Тобто все, що має працювати на таке відтворення (соцкультпобуд, охорона здоров'я, екологія тощо), не розвивається або розвивається негармонійно. Відомства при такому розриві сфери відтворення людини відповідали за власне виробництво, тому мало думали про комплексний розв'язок, а місцеві власті не мали достатніх ресурсів для здійснення соціальних програм, бо основні прибутки, як відомо, йшли за межі області й республіки. Отож, тільки самоврядування дасть можливість поставити рівень життя у пряму залежність від якості й кількості роботи.

КОР.: Але чому ж тоді так часто лунають застереження, що перехід окремих регіонів на самоуправління й самофінансування може призвести до їх ізоляції, до «випадання» із загальнодержавного господарського комплексу?

В. Р.: Певно, це від страху перед прийдешнім станом речей, коли житимемо так, як працюємо. Не варто уявляти введення госпрозрахунку як перехід до замкнутого господарства. За госпрозрахунку ми самі заробляємо прибуток, але самі його й витрачаємо. Це для нас, звісно, незвично. Але це не означає, що ми повинні усе без винятку виробляти й споживати у себе. Ні, орієнтуючись на свої можливості й потреби ринку, ми переходимо до спеціалізації: вироблені товари реалізовуватимуться як в області, так і за її межами, а прибутки від їх продажу йтимуть нам. Держава відбиратиме тільки податки.

КОР.: Отже, справа впливається сьогодні в одне питання: якою мірою виробництво перейде у місцеве віддання?

В. Р.: Наскільки мені відомо, робота планово-економічним управлінням області ведеться. Приблизно 61 процент промисловості має перейти під місцеве управління. Підхід поки що такий: у віданні центру залишаються підприємства, які працюють на всю країну...

КОР.: Очевидно, що справа не така проста, як видається на словах...

В. Р.: На приховано: все архіскладно. Часу практично вже не вистачає. Адже треба переорієнтувати цілий ряд служб, на ходу привносити нові, незвичні принципи в їхнє функціонування. До того ж затується, на мою думку, загальнодержавна реформа цін та ціноутворення, а без неї правочинного госпрозрахунку не буде. Темпи зростання цін на промислову продукцію набагато випереджують зростання цін на сільськогосподарську продукцію. Борги колгоспів складають сотні мільйонів карбованців. Є збиткові, нерентабельні підприємства, перехід яких на самофінансування означає би банкрутство. Ще одне — спеціалізація, яка розвивалася непропорційно, непрайливо. Потрібна оптимізація везення і вивезення продукції на основі не адміністративних, а — й це головне — економічних методів. Гальмують перехід на госпрозрахунок і монополізм виробництва, постачання, ціноутворення, які поки що є прерогативою держави.

Реальний госпрозрахунок вимагає створення ринку засобів виробництва, ринку предметів споживання, ринку капіталу, ринку праці.

КОР.: Останнє означає, очевидно, безробіття! Як це відіб'ється на соціальному самопочутті тих, хто лишиться

без роботи, в першу чергу молоді, яка у нас залишається серед найменш захищених соціально категорій?

В. Р.: Мені здається, що особливо тривожитися не треба. Адже за ринкового господарства роботи стає не менше, а більше. Але й працювати доводиться цілентямпрямоніше. До того ж держава візьме на себе частину турботи про тих, хто тимчасово не працюватиме... Слабка ланка переходу на госпрозрахунок якраз в іншому. Потрібна достовірна інформація про потреби в тих чи інших товарах, про сплатоспроможність людей і т. п. Це велика проблема не лише для нас, а для всієї країни.

Вихід із кризи нас чекає на шляхах подолання відчуження людини від засобів виробництва. Створення ринку капіталу передбачає також, що «гроші починають робити гроші». Тобто створюється можливість не тримати грошові заощадження, а вкладати їх у акції — скажімо, на зведення якогось необхідного області об'єкта, який даватиме прибуток. У нас в області слабо розвинена сфера послуг. Скажімо торік надання таких послуг в області складало приблизно 94 проценти середньореспубліканського і було більш як у два рази нижче від раціональної норми. Скажімо, послуг житлового господарства було надано на 28,4 процента від реальної потреби, санітарно-курортного обслуговування — 4,7 процента, туристично-екскурсійних послуг — 28,6 проценти...

КОР.: Які ж структурні зміни в економіці області вважаєте вам необхідними?

В. Р.: Треба розвивати в першу чергу наукомісткі виробництва (електроніка, інформатика), скорочувати виробництва, які потребують великих кількостей води (енергетика, чорна металургія), випереджуючими темпами розвивати харчову й легку промисловість... Ми — на 19 місці в республіці по виробництву товарів народного споживання на душу населення (по продовольчих товарам — на 6-му, по непродовольчих та товарах легкої промисловості — на 26-му).

КОР.: Отже, потрібно...

В. Р.: Більше й краще переробляти сільськогосподарську сировину, розширювати асортимент виробів (скажімо, виготовлення кожухів на підприємствах легкої промисловості) тощо. Банки повинні стати фундаторами акціонерних товариств. «Вузьке місце — виробництво будівельних матеріалів». Треба форсувати події — з 1 січня 1991 року перехід на госпрозрахунок буде, якщо навіть ми не будемо до того готові...

КОР.: А ми будемо готові, як ви вважаєте?

В. Р.: Я — оптиміст. Будемо вчитися плавати, опинившись у воді.

Віа розмову С. ПЕТРЕНКО.

В. Г. МУХІН: «І з нами Моцарт...»

Василя Георгійовича Мухіна я знаю давно. Правда, знайомство наше не виходило за межі ділових дзвінків, якихось обіцянок тощо. Поговорити «по душах», зрозуміти його позицію не доводилося. Чула про нього протилежні думки, як і про кожну керівну особу. Але, треба зізнатися, — переважно позитивні. Виступ Мухіна на відомому кіровоградському мітингу справи враження, очевидно, на всіх присутніх — і радикалів, і консерваторів... Це був розумний, виважений, діловий виступ. І те, що на сесії міськради Мухіна обрано головою, мабуть, нікого не здивувало. Суспільству сьогодні потрібні не ті, хто лише розвінчує, а ті, хто творить! Мій колега після зустрічі з головою міськради сказав однозначно: «Я б хотів бути у його команді».

Однак голосна мета цієї розмови: не в атмосфері мітингових пристрастей і не за штампами газетних шпальтив, а просто по-людськи зрозуміти Мухіна, його ставлення до культури, адже ніхто не заперечить, що від позицій голови міськради тут багато що залежить. Та перше питання, поставлене Мухіну, було дещо іншого характеру.

— Говорять, ви хороша людина. Це правда!

— А що таке хороша людина? Я не знаю. Не розумію тих людей, які хочуть бути хорошими для всіх. Так не буває. Я завжди намагався бути чесним і принциповим. Намагався діяти по совісті. Але даруйте, ваше питання містить якусь двозначність...

КОР.: Василю Георгійовичу, не подумайте, що я хочу вас на чомусь «зачепити». Але не буду ж я ставити питання відразу «в лоб». Що треба зробити в нашому місті, щоб змінити його духовне, культурне життя?

В. Г. МУХІН: Тоді й відповідь — «в лоб»: що в ньому не треба робити... Це добре, що ви до мене із цим прийшли. Суспільство, в якому гине культура, не може вважатися цивілізованим. Скільки б ми не говорили, що насамперед треба розібратися з економікою, я вважаю — все треба вирішувати в комплексі, а де в чому можливо й віддавати пріоритет культурі. Бо сьогодні тільки через культуру, через виховання можна досягти свідомого ставлення людини до всього, чому вона присвячує життя. Втім, після подій на з'їздах народних депутатів, сесіях Верховних Рад, що нового про наше ставлення до культури вам я скажу? Про своє несприяття залишкової тенденції її розвитку? Це зрозуміло.

КОР.: Давайте говорити конкретно. Про наше старовинне місто. З чого починати?

В. М.: Мені здається, починати треба з відродження самосвідомості городян. Не буду вам заплізувати очі, ніби в мене вже є цілком реальний план щодо того, як повернути місту його минулу славу...

КОР.: Ви говорите про славу Єлисаветграда!

В. М.: Насамперед. Але мушу сказати, що навіть у порівнянні з минулими десятиріччями наше місто сьогодні має дуже непривабливий вигляд. Я сам кіровоградець і пам'ятаю, яким був Кіровоград у повоєнний час. Навіть «з фасаду», розумієте?

КОР.: Тоді «з фасаду» і почнемо. Тим більше, що сьогодні історичний центр міста під загрозою. Він перетворюється у будівельний майданчик. Я розумію, реконструкція потрібна. Але яка! Те, що робиться, мене не радує. Ви збираєтесь забудувати центр Кіровограда «марочосами»!

В. М.: Ні. Центр Кіровограда потрібно реставрувати. Я тільки за реставрацію. Зберіти те, що це віціліло, — наш обов'язок перед нащадками. Це не пишномовство. Найперш слід потурбуватися про історичні пам'ятки. Про дім-музей Шимановського, Тобілевича...

КОР.: До речі, що з будинком Кароля Шимановського? Його реставрацією займається ТОМ?

В. М.: Так. Але я не розумію вашої іронії...

КОР.: Не знаю, можливо, ви не володієте ситуацією, але історія з музеєм Шимановського триває вже не перший рік. Тривогу з цього приводу навіть Спілка композиторів СРСР висловлювала. Я не наполягаю, щоб ви щось обіцяли, але візьміть це під свій контроль. Та й не лише будинок Шимановського.

Василю Георгійовичу, сподіваюсь, із вашим приходом у нас припиниться ганебна практика щось перебудувати, аби згодом повертати йому попередній вигляд. Ви

вже здогадуєтесь, що я маю на увазі! Так, наш багатостраждальний український театр імені М. Л. Кропивницького. Про знуцання над ним уже скільки говорилося. Яка думка нової міської влади відносно того, щоб реставрувати театр корифеїв! Ви знаєте, багато людей старшого покоління, для яких цей театр важить дещо більше, ніж дискотека для нашої юні, просто благають, щоб місту повернули театр. Вони ладні щось від своїх скромних пенсій пожертвувати на реставрацію. Василю Георгійовичу, давайте до цього прислухаємось. Створимо фонд. Створили ж у Москві спеціальний фонд Храма Христа Спасителя.

В. М.: Справа не в коштах. Коли б лише це... Але спершу хочу висловитися як кіровоградець. Мене теж боляче вразило знищення того прекрасного театрального Храму. І думка про реставрацію існує. Проблема в іншому: а де працюватимуть люди? У нас немає приміщень. Ви подивіться, один будинок культури завалився, інший — тече, у третьому ніяких умов для театральної праці немає...

КОР.: Важка вам спадщина дісталася... Василю Георгійовичу, якщо вже ми заговорили про театр, не обійдемо й іншого. Проблеми театру імені Кропивницького стосуються не лише приміщення. Театр у місті єдиний і той напівпорожній. Дехто навіть крамольно мислить про його закриття. Нонсенс — закрити театр корифеїв! Але факти — вперта річ. Як може вистояти театр, який не відвідують, в умовах госпрозрахунку? До речі, особисто для мене культура і госпрозрахунок поняття взаємовиключені. Але... Сьогодні на госпрозрахунок переведений навіть студентський театр «Резонанс» педагогічного інституту імені О. С. Пушкіна. Як ви до цього ставитесь?

В. М.: Почекайте, на яке питання відповідати спочатку? Театр імені М. Л. Кропивницького? Ну, я думаю, про закриття мова не стоятиме. У нас була зустріч із трупкою перед від'їздом на гастролі. У театру безліч проблем. Це правда. Але театр місту потрібен. Я переконаний. Допомогатимемо обов'язково. Зокрема, з квартирами.

КОР.: А ви знаєте, мене це непокоїть. Тобто, я розумію, з квартирним питанням треба вирішувати. Але у нас як було — отримає актор квартиру і тут же влаштує обмін. Не можна це якось обумовити!

В. М.: Я розумію вас. Але міська влада не може йти всупереч союзним законам. Що стосується плинності, то, мабуть, не від хорошого життя актори залишали

театр. Мені здається, все залежить від можливості акторської самореалізації. Якщо в театрі панує атмосфера творчості, натхнення, то хто ж буде шукати на стороні? Я бажаю успіхів художньому керівникові кропивничан Михайлу Іллічу Барському. Зараз від нього багато залежить, але, повторюю, депутати міськради і я особисто не залишимо театр поза увагою.

Тепер щодо культури на госпрозрахунок. Мабуть, це справді неприродно: культура і бізнес. Але треба зізнатися: це наша реальність. Я стою на позиції необхідності розумного підходу. Хто може — нехай заробляє гроші. Що поганого, якщо «Пролісок» чи «Конвалія» влаштовують платні концерти? Недавно ансамбль «В гостях у казки» влаштував благодійний концерт, кошти від якого перераховані у фонд боротьби з наркоманією. Це ж чудово. У нас раніше вся культура була на дотації, а до чого це привело? Можеш заробляти гроші — заробляй. Тоді і тим, у кого такі можливості обмежені, більше допоможемо.

КОР.: Ви про «Резонанс» це сказали!

В. М.: Це я і про «Резонанс» говорю. У всьому потрібна розумна межа. Не треба вбивати ініціативу.

КОР.: Чесно кажучи, мене деякі ініціативні товариші заводять у безвихідь. Ви погляньте, що робиться у місті. Відео, відео, відео! Недавно на одній нараді начальник УВС Ю. Ф. Кравченко провів паралель між зростанням злочинності і відео. А кому як не Кравченку про це говорити! Як ви ставитесь до засилля цієї псевдокультури!

В. М.: Ну, насамперед, я не прихильник будь-яких заборон. Єдине, з чим будемо боротися, — демонстрування фільмів, що пропагують культ насильства, людинонависництва. І, зрозуміло, доходи повинні регулюватися.

Але знаєте, що я вам скажу, — не переживайте. Скоро це захоплення мине, «як з білих яблунь дим».

КОР.: Можна запитати про ваше ставлення до еротики!

В. М.: Нормальне. Коли це в межах допустимого, коли це красиво... Але якщо межі стираються, тоді вже мова про порнографію. Врешті-решт, до всього цього я ставлюся з гумором. Давайте мислити як нормальні, духовно здорові люди.

КОР.: Щоб бути духовно здоровими людьми наприкінці ХХ століття, треба мати міцне коріння або хоч якусь основу. В чому ви вбачаєте таку основу?

В. М.: У вихованні, розвитку освіти. Ви запитували, з чого починати. Відповідаю — з реформи народної освіти. Я гарячий прихильник відродження ліцеїв, гімназій. Ні, не у їхньому дореволюційному значенні. Чому ми завжди на певних канонах тримаємося? Усе повинно розвиватися. Це закон природи. Я за те, щоб ми виховували гармонійну особистість. Тільки не гаслами і цитатами. Мене захоплює Коротков.

Ну що ж, на дзеркало кивати нічого. Хто у нас дбав про розвиток особистості дитини? Ми сьогодні шкодуємо, що молодь не відвідує концертів симфонічної музики. А хто її навчив любити Моцарта, Баха, Чайковського? Якось приніс дочкам запис «Реквієму» Вальфганга Амадея Моцарта. Спочатку захоплення особливим це не викликало. Їм би модну «зірку». Я їм: «Та ви послухайте. Ось цей хорал». Повний захват! Дітей треба вчити розуміти класику. І починати треба не зі школи, навіть не зі школи мистецтва, а значно раніше. Але культурна людина, на мою думку, не лише та, що любить Моцарта і співає українські народні пісні. Якщо у неї відсутні такі почуття, як честь, совість, обов'язок, я не назову її культурною людиною.

КОР.: В одному інтерв'ю я прочитала, що ви музикант. На якому інструменті граєте?

В. М.: Не перебільшуйте. Який там музикант. Грав колись на трубі в оркестрі.

КОР.: І у вас немає бажання повернутися в оркестр?

В. М.: Бажання, можливо, є, але... Проблем у місті стільки, що грати доведеться зовсім на інших інструментах.

КОР.: Однак, я вам бажаю зіграти чисте, дзвінке соло на трубі.

В. М.: Спасибі.

Бесіду вела Валентина ЛЕВОЧКО.

Міністерство вищої і середньої освіти
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ФІЛІАЛ
Харківського ордена Леніна і ордена Жовтневої
Революції політехнічного інституту імені В. І. Леніна

О Г О Л О Ш У Є
ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

НА 1990 РІК

на 1-й курс вечірнього та заочного факультетів.
Факультет готує спеціалістів без відриву
від виробництва

НА ВЕЧІРНЬОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

По спеціальностях:

- 12.01 Технологія машинобудування;
  - 12.02 Металорізальні верстати та інструменти;
  - 12.04 Машини і технологія обробки металів тиском;
  - 15.02 Автомобіле- і тракторобудування;
  - 18.02 Електричні апарати;
  - 18.03 Електроізоляційне, кабельна і конденсаторна техніка;
  - 19.07 Інформаційно-вимірвальна техніка;
  - 20.05 Промислова електроніка;
  - 22.01 Обчислювальні машини, комплекси, системи і мережі;
  - 25.01 Хімічна технологія органічних речовин;
  - 27.06 Технологія жирів.
- Особи, які закінчили три курси заочного факультету по спеціальностях 10.02, 12.03, 15.01, 18.02, 18.03, 19.07, 20.05, 22.01, 25.01, 25.05, 25.06, централізовано переводяться для продовження навчання на четвертий курс Харківського політехнічного інституту, а по спеціальностях 12.01, 12.02, 12.04, 15.02 — продовжують навчання у філіалі або ж переводяться в Харківський політехнічний інститут.

Умови прийому:

На навчання без відриву від виробництва приймаються громадяни СРСР без обмеження віку, які мають середню освіту, працюють за профілем обраної спеціальності та успішно склали вступні іспити з таких дисциплін:

1. Українська (російська) мова та література (вір);
2. Математика (письмова);
3. Фізика (усно) або хімія (усно) для спеціальностей: 25.01; 27.06.

На навчання без відриву від виробництва зарахування спочатку проводиться по конкурсу працюючих за профілем обраної спеціальності не менше одного року, військослужбовців, звільнених у запас протягом останніх трьох років, випускників середніх спеціальних і професійно-технічних навчальних закладів, аступуючих на споріднені спеціальності. У випадку відсутності конкурсу серед таких осіб на вільні місця зараховуються по конкурсу інші особи.

Приймальною комісією інституту надається право зарахування без вступних іспитів за підсумками бесіди громадян, які мають відповідну обраній спеціальності середню спеціальну освіту і працюють за набутою спеціальністю не менше одного року.

Співбесіда з тими громадянами буде проводитися щосуботи з 10.00 до 15.00 години в період прийому документів.

До заяви додаються:

1. Документ про середню освіту (оригінал);
2. Медична довідка (форма № 086-у);
3. Шість фотокарток (розміром 3x4);
4. Завірений витяг із трудової книжки або трудової книжки колгоспника;
5. Паспорт і військовий квиток (приписне свідоцтво) подаються особисто.

Документи приймаються по 16 липня щодня (крім неділі) з 11.00 до 19.00, в суботу з 9.00 до 16.00 (кімната 2102).

Вступні іспити проводяться з липня.

Адреса філіалу: 315314, м. Кременчук, Полтавської обл., вул. Першотравнева, 20, Кременчуцький філіал ХПІ. Телефон приймальної комісії 3-20-02.

ДИРЕКЦІЯ.

ВІТРИЦА

ДО УВАГИ НАШИХ ПОЗАШТАТНИХ АВТОРІВ

Шановні друзі! Ми дуже вдячні вам за кореспонденції, замітки, інформації, інтерв'ю, які ви нам присилаєте і які потім появляються на сторінках «Молодого комунара». Та іноді виникають проблеми з пересиланням вам гонорару. Аби уникнути утруднень, ми просимо вас:

КРІМ ВАШОЇ ПОВНОЇ АДРЕСИ, **ОБОВ'ЯЗКОВО ВКАЗУЙТЕ ПОШТОВИЙ ІНДЕКС І ВАШІ ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я ТА ПО БАТЬКОВІ ПОВНІСТЮ.**

Чекаємо від вас нових матеріалів!

Найкмітливіші «СКІФИ»

Недавно їх мало хто сприймав усерйоз. Команда як команда... Така, напевне, є на кожному факультеті. Тільки й того, що назва гучна — «Скіф»... Та й самі хлопці спочатку ставились до себе досить скептично. «Зібрав нас декан, — розповідає капітан команди клубу веселих і винахідливих, другокурсник істфаку Кіровоградського педінституту Олександр Рабінович, — і каже, що треба взяти участь в інститутському змаганні. А ми раніше майже не знали один одного. Посиділи, посумували... А коли справа до репетиції дійшла, зрозуміли, що колектив підібрався бойовитий.

До першого виступу хлопці готувались дуже серйозно. Вдень складали сценарій, а ввечері тренувались у гуртожитку № 4. «Вийшло так, що першу команду, з якою змагалися, ми дещо переоцінили. Надіялись на серйозну боротьбу, але педфаківці здалися майже без бою. Це додало нам наснаги», — говорять історики.

Минуло сім місяців. За цей час «скіфівці» пе-

ремогли своїх колег із фізмату, факультету фізичного виховання, а, взявши верх над командою Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації, виборили першість міста.

Апогеєм їх триумфального шляху стали дві блискучі перемоги над командою Бельцького педінституту (Молдавія) спочатку в Кіровограді, а недавно — і в гостях.

— Сценарії пишемо самі. В цьому неабияка заслуга Віталія Бирзула та Вадима Мурованого. На кожний виступ готуємо нову програму і ще жодного разу не повторювались. Хлопці підібрались дуже веселі й кмітливі. Усі співають, хоча співати майже ніхто не вміє. Олександра Сніховського у Бельцях визнали кращим актором серед двох команд, а взагалі, у нас усі актори, — продовжує капітан.

Зараз члени команди Вадим Мурований, Сергій Компанієць, Андрій Мішура, Віталій Бирзул, Олександр Сніховський, Олексій Кривульченко, Олександр Єфімов, Олексій Гора, Віталій Гребенюк, Сергій Поляков, Вікторія Неживенко, Олександр Рабінович складають літню сесію. Побажємо їм і в цьому складному змаганні стати переможцями!

О. БОНДАР.

На знімках: члени команди «Скіф» Олександр Сніховський і Андрій Мішура (з гітарою).

Фото О. КРИВУЛЬЧЕНКА.

Стрілецькі вісні — це наш великий скарб. Веселі й жартівливі, які настроюють на добрий настрій, глибоко ліричні й задушевні, сумні й трагічні, від яких у слухачів і виконавців навертаються сльози, вони не давали забути нам, хто ми, хоч як того баглося польським і німецьким окупантам, сталіністам й неосталіністам усіх мастей і відтінків. Пісні ці дійшли до такої довгожданої перебудови. Будьмо певні: у пісенній пам'яті народу не може зберігатися випадкове й мало-значуще.

ОЙ У ЛУЗІ ЧЕРВОНА КАЛИНА (МАРШ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ)

Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.

А ми тую червону калину підіймемо,

А ми нашу славну Україну, гей-гей,

розвеселимо.

Не хилися, червона калино, маєш білий цвіт.

Не журися, славна Україно, маєш добрий рід.

А ми тую червону калину підіймемо,

А ми нашу славну Україну, гей-гей,

розвеселимо.

Виступають стрільці січові у кривавий тан

Визволяти братів-українців з ворожих кайдан.

А ми тую стрілецьку славу збережемо,

А ми нашу славну Україну, гей-гей,

розвеселимо.

Як повіє буйнесенький вітер з широких степів

Та й прославить на всю Україну січових стрільців.

А ми тую славу стрілецьку збережемо,

А ми нашу славну Україну, гей-гей,

розвеселимо.

ХОЧУ ЛИСТУВАТИСЯ

З листа Світлани Плохотнюк ми дізналися, що вона хотіла б листуватися з юнаками або дівчатами, що люблять читати цікаві книги, слухати сучасну музику, а також збирають кулінарні рецепти. У Світлани є телефон: 34-3-06, а живе вона у селі Комишуватому Новоукраїнського району, по вулиці Ворошилова, 42. Поштовий індекс для тих, хто захоче написати дівчині, 317337. Шкода лише про вік свій Світлана написати забула.

А Наталі Левіній з Новомиргорода 17 років. У своєму листі дівчина попереджає, що, не дивлячись на вік, вже не вірить у любов, тому, що зазнала зради. І все-таки Наташа просить юнаків відгукнутися. Про себе розповідає: «Штатен-

ка з зеленими очима. Зріст 156 см. Дуже люблю хорошу музику і природу». Адреса Наталі Левіній: 317410 Новомиргород, вул. Леніна, 296/2.

Ліля Патlach теж має 17 років і хоче знайти щирого, вірного товариша, з яким зможе обмінятися думками про різні життєві речі. Вона приваблива дівчина. Добре танцює і — гадаємо, варто запам'ятати — поважає гумор. Ліля мріє стати вчителем-хореографом. До речі, принагідно хочемо попередити наших читачів, що в Кіровоградському педагогічному інституті ім. О. С. Пушкіна існує відділення, де готують вчителів-хореографів, створене з ініціативи депутата обласної Ради, художнього керівника

зразкового дитячого хореографічного ансамблю «Пролісок» А. Є. Короткова.

А тепер повернемося до листа Лілі Патlach. Нам залишається повідомити її адресу: 316050, м. Кіровоград, вул. Можарова, 10.

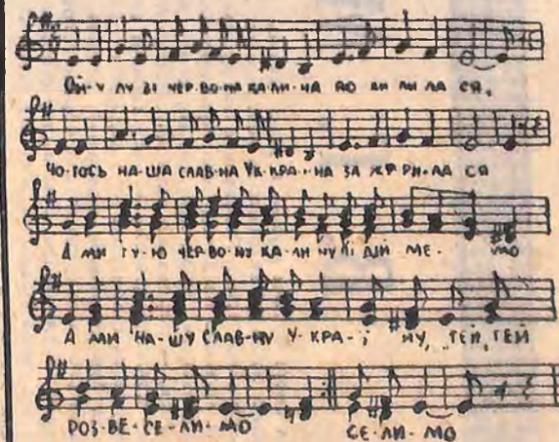
Вибачаємось перед представниками сильної статі, які теж бажують отримати листи від своїх ровесників. Олександр Волошин звертається до редакції з проханням не просто надрукувати свою адресу. Він хоче знайти конкретну людину, свою знайому з Новгородки Ларису Куцоконь, яку «загубив» чотири роки тому. Отже, Ларисо, якщо ти читаєш нашу газету, не забудь, що твого листа чекають за адресою: 316005, Кіровоград, вул. Тельмана, 1, кв. 23. Олександр Волошину.

«ОГЛЯД ПОШТИ»

Хоче листуватися і Саша Мартинюк. Він чекає листів і від дівчат, і від юнаків, що бажують завести дружні стосунки. Сашко, за його словами, симпатичний високого зросту юнак. Вчиться у Кіровоградському машинобудівному технікумі. Дуже любить танцювати «метал», співати.

Пишіть йому на адресу: 317410 Новомиргородський р-н, с. Листопадово.

Відділ шкільної і студентської молоді.

БАБУСЯ З ПОРТФЕЛЕМ

Досить було одному хлопчикові доручити свій портфель бабусі, як одразу ще кілька випускників дитсадка № 4 простягли їх своїм татам і мамам.

У тих портфелях було все, що потрібно школярем, який піде першим раз у перший клас. Ішов випускний бал дошкільнят. Послівали, жабенятами пострібали, каченятами покрякали, в різні гри погравалися, пригадавши перші роки в дитсадку. Потім побували «у школі на уроках», порадувавши батьків організованістю, умінням слухати, відгадувати загадки, головне ж бажання добре вчитися. Квіти вручили «другим мамам» — виховательням, завідуючій, музкерівні, гостям. Не забули і про нянечок, що підтримували чистоту, куховарок, які готували смачну їжу.

А тепер — танці! Усіх підхопили з місць грайлива полька, стрімкий гопак, інші народні танці. Багатою подобається пританцювувати під веселі частушки. А кілька дівчаток навіть ламбаду виконали. Спробував, було, і «мужичок», але не вийшло — гнучкості замало.

Сміх, жарти, одлески сплітаються в єдиний вінок радості. Чому ж тінь сумуту набігає часом на обличчя виховательок Катерини Петрівни Корячки, Марії Іванівни Чепелюк, музкерівни Лилії Володимирівни Панченко?

— Шнода розлучатися, — висловлює загальний настрій Катерина Петрівна. — Діти ж для нас рідними стали. Протилежний настрій у майбутньої вчительки нинішніх випускників Наталії Віталіївни Солоняко — її радує нове поповнення.

Музика вшухла. До вихованців звертається завідуюча Наталія Олександрівна Коряченко: — У портфелях ви знайдете два скорпірки: зовніт із письма з першими спробами і, так би мовити, талісман — альбом дитсадка. Бережіть їх на світлу згадку. А зараз вас запрошують на прощальну вечерю куховарки Тетяна Павливна Мозолевська і Тетяна Василівна Компанієць.

Чого тільки не було на столах! Ароматні біточки з нумедними поросятками з варених яєць, і різнобарвні пружинки та квіти з овочів, і соковите «листя» із свіжих огірків. А печиво! Тут тістечка — розетки та трубочки, і горішки з солодкою начинкою, і грибочки, наче справжні.

— Дякуємо за любов і ласку до наших дітей! — говорили розчулені батьки.

В. ОСТРОВЕРХОВА.

М. Знам'янка.

вдачі, кохав, співав українських пісень, здобув професію механіка-меліоратора. І це для того, щоб через три роки повернутися сюди темної ночі, злодієм позвати по своїй юності!

Без шуму виламав металеві дверцята, знайшов ключ від кімнати, де зберігалася зброя. У цей час підсвідомо найшов страх. Тремтіли руки, боліли очі. Недобре миготіла контрольна лампочка, що свідило: кімната, куди він так прагнув, під охороною.

Кисельов повернувся у кабінет директора, визначив найбільш підходяще місце і за кілька хвилин проломив у стіні отвір, потім розламав металеву огорожу і вліз до кімнати. Там розламав металевий ящик, сейф, де знайшов малокаліберні гвинтівки, патрони до них, лотерейні білети, гроші. Важко сказати, про що думав Кисельов у темному кабінеті, тримаючи в руках гвинтівку ТОЗ-8...

...Зброя — предмет, призначений для ураження живої цілі. Право на носіння зброї в СРСР, крім військових та осіб, яким надане таке право в силу певних службових обов'язків, мають громадяни, які одержали спеціальний дозвіл органів внутрішніх справ. Радянське кримінальне законодавство передбачає притягання до відповідальності за її незаконне носіння, виготовлення, збереження.

На жаль, сьогодні є багато гарячих голів, які без роздуму хапаються за зброю. Органами внутрішніх справ викрито непоодинокі факти насильницького заволодіння вогнепальною зброєю з метою скоєння тяжких кримінальних злочинів та прояву політичного екстремізму.

З якою метою Кисельов намагався викрасти зброю? Звичайно, не для того, щоб стріляти горобців. Проте однозначної відповіді на це питан-

ня, на жаль, ні під час слідства, ні в процесі судового розгляду, не було знайдено. Але настирливість, метод, яким він намагався дістати зброю, викликають занепокоєння і підозру...

...Кисельов відняв гвинтівку, похапцем розсвав у кишені викрадене. І раптом здригнувся: у вікно побачив постаті, що наближалися до будинку. — Все, — вдарило в голову, — міліція!

...Сигнал, що порушено 2-й рубіж охорони кімнати, де зберігається зброя, надійшов на пульта централізованої охорони о другій годині ночі. Менш як за п'ять хвилин група захоплення у складі сержантів міліції О. Брусника та В. Довганя прибула на місце пригоди. Довгань кинувся на другий поверх через ліве крило, Брусник біг до сходів, які збігали з другого поверху справа до спортивного залу.

Лічені метри відділяли Брусника від сходів, коли там майнула постать. Не вистачило кілька секунд, щоб зустрітися віч-на-віч. Тоді міліціонер підкинув руку з пістолетом, відчув, що постать у прицілі і — не вистрелив. Чому? Важко відповісти на це запитання зараз, у спокійній обстановці, а що вже говорити про ті екстремальні хвилини. Була, очевидно, впевненість, що затримає невідомого без застосування зброї. Страху не було. Не було б і типової для кінострічок сцени, коли міліціонер попадає в руку чи ногу: стріляє сержант майстерно. Був сумнів, і це врятувало людині життя. Хоч і довелося тримати відповідь за те, що не затримали злодія на місці. Наче в'юн, той вислизнув у розбиту шибку і зник у передранковій холодній імлі.

Затримали Кисельова через три дні. Як?

— Важко було, — задумливо говорить заступник начальника райвідділу Анатолій Миколайович Руденко, — злочин тяжкий. Але вираховували, як кажуть, досить швидко. Це вже суто професійне.

Суд визнав шлюсаря «Поліграфтехніки» Кисельова Володимира Петровича 1968 року народження винним і визначив покарання по ч. 2 ст. 17, ч. 1 ст. 223 Кримінального Кодексу УРСР у вигляді трьох років позбавлення волі.

Відповідно до ст. 25 КК УРСР міру покарання Кисельову визнано умовною з обов'язковим залученням його на цей період до праці в місцях, названих органами, які відають виконаннями вироку...

В. ЯКУНІН.

М. Олександрія.

ЛИСТ У РЕДАКЦІЮ

Мені 14 років. Я кохаю одного хлопця, він мені дуже подобається. І я хочу з ним дружити, але не знаю, як йому про це сказати. Допоможіть мені, будь-ласка. Надрукуйте, дякую. Тому, що такі книги у Новомірогороді не продаються (про секс).

ЛИСТ ІЗ РЕДАКЦІЇ

Мабуть, скільки існують люди, стільки дівчат натуватимуться неписаним правилом «Першою підійти соромно». І мало кому вистачає терпіння чекати з моря погоди (а раптом хлопець сам увагу зверне). Дехто мовчки пересиджує свої нерозділені симпатії, поми на горизонті не спливе новий ідеал. Наша дописувачка належить, очевидно, до людей, чий догоровказ — слова із пісні: «Нет, нет, нет, мы хотим сегодня, нет, нет, нет, мы хотим сейчас!».

Що ж, можна спробувати. Постарайтеся бувати там, куди полюбає ходити той хлопець, — на стадіоні, пляжі, в бібліотеці, на дискотеці тощо. Придивіться до його оточення, може, там і ваші знайомі, тож є надія через них зустрітись — в гостях, наприклад, чи піти разом у кіно або на танці. Ми вже писали, що для тісного зближення потрібні близькі інтереси. Якщо їх не знайдеться, ваше спільне світло майбутнє — проблематичне. Вам просто не буде про що говорити.

Хороший хід — надати юнакові якусь послугу, але дрібну, бо значно його обтяжить, він почуватиметься зобов'язаним. Дайте йому нагороду постійно вас бачити і оцінювати ваші позитивні риси.

Книги «про секс», як ви пишете, знадобляться тоді, коли ваше знайомство стане міцним, а почуття — стійкими. Пам'ятайте, що фізіологія чоловіка й жінки різна. Хлопці в певний період життя (14—20 років) надзвичайно зацікавлені саме в сексі, а не в коханні. І щоб досягти свого, готові наговорити чого завгодно. «Люблю, одружусь»... — а завтра можуть повністю втратити інтерес до вчорашньої «нареченої». Це не завжди означає, що ви маєте справу з підлими обманщиками. У відповідні моменти вони, буває, самі вірять у власні слова. Розумні й виховані хлопці в своїх заявах стриманіші, тож коли юнак не малює перед вами райдушних планів, то це ще не свідчення його байдужості до вас. Хай праце він виконає одну обіцянку з однієї, ніж дві з десяти. Остерігайтеся в хлопцях необов'язковості — ця риса, на жаль, туго минає з часом.

МАРШ-ПАРАД БЛИЗНЯТ

«Міс Близнята-90» — так називався конкурс, який пройшов недавно в Москві. 120 пар подали заявки на участь у турнірі. До півфіналу вийшли 10 пар, середній вік яких 19 років. Всі дівчата — студентки московських вузів, учениці технікумів, училищ, школярки.

На сцені конкурсантки, у залі — їхні батьки та друзі, а також численні сестри-близнята і брати-близнята — учасники першого Всесоюзного фестивалю близнюків, які разом із жюрі визначили переможницю.

П'ять завдань чекало конкурсанток: спробувати сили в творчій майстерні, поповнити новими відкриттями книгу рекордів Гіннеса, показати свій варіант «Ламбади». У «Салоні близнюків» чарівні пари демонстрували свої стилі

одягу, а в конкурсі «2x2» (в купальниках) близнюки показували свою подвійну граціозність і красу. У перший день жюрі так і не вибрало фавориток, і всі 10 пар вийшли до фіналу. Зрештою перемогли сестри Кудря-

цеви. «Віце-міс» стали сестри Крамзаєви. Всі учасниці конкурсу одержали квіти, сувеніри і пропозиції працювати у театрі мод близнюків.

Талісманом конкурсу «Міс Близнята-90» стали веселі сестрички Наріне і

Гаяне Пашинян. Ті поки що немає й п'яти років, і, можливо, саме вони переможуть у конкурсі «Міс Близнята-2000».

Д. ТКАЧЕНКО.
Фото автора.

«ОТЖЕ, ВСЕ ЛИШАЄТЬСЯ БЕЗ ЗМІН?»

На вміщену під таким заголовком повторну публікацію з приводу скарги О. П. Петрової (с.м. Онуфрїївка) про розподіл житла надійшла відповідь голови Онуфрїївської районної Ради народних депутатів Ю. М. Абрамовича. Він повідомив:

— 16-квартирний будинок по вулиці Козацький Шлях у селищі Онуфрїївці, який зводиться за рахунок кооперування коштів районних організацій, в експлуатацію не зданий, тому розподіл квартир у ньому не проводився. Як відомо, житло, збудоване шляхом кооперування, розподіляється за рішеннями трудових колективів — учасників кооперації, з наступним затвердженням цих рішень виконкомом. Отже, трудовий колектив райсільгоспхімії має право вирішувати, кому надати житло в будинку.

Щодо пільг на першочергове одержання житла, то, як було вже мною роз'яснено сім'ї Петрових, право на такі пільги А. І. Петров одержить із введенням у дію з 1 липня ц. р. постанови Ради Міністрів СРСР № 325 від 31 березня 1990 року «Про заходи по поліпшенню медичного обслуговування і соціального забезпечення осіб, які брали участь у роботі по ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС». Про це А. І. Петрову було повідомлено відразу після виходу вказаної постанови.

ВІД РЕДАКЦІЇ. До 1 липня лишилося не так багато часу. До того ж, як говорилося вже в надрукованому листі О. П. Петрової, А. І. Петров стоїть у черзі на житло в райсільгоспхімії першим. Отже, слід сподіватися на позитивне для молодшої сім'ї вирішення питання! Хотілось би вірити, що так. Тим більше, що закон, який має бути однаковим для всіх, нині, очевидно, на боці Петрових.

В силовому полі «КОЗАЦЬКОЇ КРИНИЦІ»

З великою втіхою та полегшенням прийняли ми відповідь голови Добровеличківського райвиконкому В. П. Крайносайта («МК» № 19) про те, що з метою увічнення географічного центру України членами районної та обласної комісії, було визначено місце для спорудження пам'ятного знаку, замовлено проектно-кошторисну документацію на його спорудження та піднято клопотання перед Президією Верховної Ради УРСР, ЦК Компартії України, Міністерством культури, респуб-

ліканським правлінням Товариства охорони пам'яток історії і культури, Українським фондом культури про спорудження загальноукраїнського меморіального пам'ятника жертвам голоду на Україні саме в Добровеличківському районі, з доданням при цьому аргументованих підстав. Втілення великої справи відродження нашої духовності розпочато!

Заслугує уваги й думка шановної Є. М. Чабаненко, заступника голови правління обласної організації УТОПІК, щодо того, щоб знак на увічнення географічного центру України та меморіал голодомору були поєднані в одному невеликому національному парку. Висловлюю свою думку про виняткову важливість цих заходів та пропоную внести на обговорення широкого громадськості не тільки вибір місця в Добровеличківському районі для спорудження пам'ятного знаку на увічнення географічного центру, а й із пропозиціями спеціалістів та аматорів щодо проекту комплексу. Впевнений, що відгукнуться й наші відомі митці, адже йдеться про увічнення спосіб мислення, культурних надбань, про наш заповіт прийдешнім поколінням оберігати, примножувати духовні цінності унікального українського етносу. Висловлюю свою пропозицію щодо спорудження цього меморіального комплексу як загальноукраїнської пам'ятки, біля витвореної природою «Козацької криниці», бо не виключено, що це саме те джерело, про яке оповідає ще батько історії Геродот, називаючи його «Екзампей».

На мою думку, пам'ятник та весь меморіальний комплекс повинні бути виконані із використанням наших прадавніх традицій, у вигляді степового кургану, ґрунтового насипу, окресленого кріпидою із бетонних плит. Пам'ятник повинен бути грандіозним за розмірами, але з недорогих будівельних матеріалів, тому що споруджувати меморіал з красивого й дорогого кіровоградського червоного граніту буде духовною наругою над вшанованими жертвами голодомору. На мій погляд, на вершині цього меморіалу слід встановити звичайного хреста. Перед насипанням степової піраміди треба спорудити поминальну камеру, в якій міститимуться панорамні зображення, списки імен загиблих та документи.

Є у мене й інша пропозиція: спорудити частину меморіалу також на законсервованому будівництві дизельного заводу в Кіровограді, де було знято верхній шар чорнозему і зараз сиротливо видніються колони та перекриття недобудованого цеху. Це місце вигідне й тим, що знаходиться на перехресті доріг в межах обласного центру, куди легко перекидати транспортні засоби та транспортери для насипання піраміди.

с. Могутне
Кіровоградського району.

А. ГАНДРАБУРОВ.

Г Е Т Ь Е К З А М Е Н И ? !

З інтересом прочитав матеріал під заголовком «Завалось на лотереї...». Цілком згоден з думками студентів про хиті і навіть шкідливість діючої системи екзаменів, коли береш картку і за нею визначають твій рівень фахової підготовки, коли можливі прикри випадковості, коли студент вдається до «рятувальних засобів». [Зазначу в дужках, що звернення до шпаргалки в студентському середовищі гострого осуду не викликає].

Чому так склалося? Причин багато: спрямованість роботи на екзамен, а не фахову підготовку, не на майбутню спеціальність (що деформувала породила адміністративна система); відсутність відповідальності вчителя, викладача за оцінку, а вузу — за якість підготовки випускника, звідси — завищення оцінок; автоматизм одержання місця роботи разом з дипломом; відсутність нормального змагання здібностей, талантів; трудність звільнення вчителя з роботи через фахову неспроможність; плановість наборів студентів, недостатність юридичних основ статусу студента; форми проведення екзаменів та інше.

Який вихід? Цілком зрозуміло, що змінювати систему не так просто. Очевидно, свою роль відіграють зміни суспільного, в т. ч. й матеріального становища вчителя, диференційований підхід до оплати його праці в залежності від фахового рівня. Усе це сприятиме зростанню інтересу студента до систематичного навчання, постійній турботі про свій фаховий рівень. Хтось скаже: «Колі це ще станеться!». Згоден: не скоро. А як бути студентам і викладачам зараз?

Поділюся деякими міркуваннями. Екзамен розглядаю в усій системі навчання, поглиблення знань, розширення взаємозв'язків між різними частинами курсу, зв'язків його з іншими навчальними курсами. Про це говорив колега О. Брайченко. Деталь лише така: я не зміняю елемент навчання і в процесі самого екзамену,

коли студенти зосереджуються на якійсь частині курсу. У процесі відповіді-бесіди доцільні й запитання студента до викладача, як колеги до колеги. Екзамен розглядаю, як можливість студента перевірити свій рівень підготовки, поспілкуватися з фахівцем. Розумію, що радість спілкування на екзамені доступна не всім студентам, але працюємо насамперед заради здібних, працьовитих, знаючих.

Драма радянської вищої школи полягає в тому, що вона заціклена в адміністративно-бюрократичній системі, що запровадила планові набори, вступні екзамени, ліквідувала статус «вільного» студента, встановила єдиний режим навчання для всіх студентів, в т. ч. й одночасне складання екзаменів, тобто наші сесії, екзаменаційні картки; спрямованість не на талант, а на посередність, звідси — славнозвісний «процент», робота з невстигаючими, відповідальність викладача за «двійки» й багато речей, до яких ми звикли і які деформують нашу — і студентів, і викладачів — свідомість. Знаю з досвіду, як важко вирватися з цієї системи.

Не вдаючись до опису системи організації навчальної роботи студента, коротко скажу про форми проведення самих екзаменів. Уже набрали чинності письмові екзамени. Після достатньої апробації вони можуть стати перехідною ланкою до перевірки знань студента через ЕОМ. Треба лише пам'ятати, що перевіряти слід рівень засвоєння кожним студентом не окремих питань, а всього курсу. Скажімо, в США на випускних екзаменах майбутній медик відповідає на тисячу питань. Диплом лікаря одержує той, хто відповів на дев'ятсот п'ятдесят запитань, коли на одне менше, зможе працювати тільки фельдшером.

Вважаю анахронізмом екзаменаційні картки. Студент має відповідати з усього курсу — за наперед відомою програмою. Причому, розрізняю інформативний і ло-

гічний рівні засвоєння матеріалу. Висока оцінка можлива після засвоєння логічних зв'язків між термінами і їх змістом. Студенти схвалили таку форму екзамену. Потреба в шпаргалках відпадає сама собою. Випадковість оцінки — також. Додам, що вважаю за можливе (сам так і дію) перекладання екзамену на вищий бал, коли в студента є для цього реальні можливості.

Як переконав досвід, добрий результат дає вивчення певних курсів способом «занурення». Вважаю нормальним — найновіші нормативні акти це дозволяють, — коли студент сам визначає термін складання екзамену. Приміром, минулого навчального року курс теорії літератури першокурсники склали впродовж двох місяців. Майже кожен досяг можливого для нього рівня.

Отже, не вважаю, що іспити заохочують до навчання. До навчання, як і до всякої діяльності, заохочують інтереси. Поки будуть сформовані суспільні інтереси, наше спільне зі студентами завдання — підтримувати особисті зацікавлення, що опираються на природну допитливість, на пошукові здібності молодих людей, на відповідальність перед тисячами майбутніх учнів, яким довіряють теперішнім студентам свої голови, душі й долі.

Сесія в сучасній формі, мабуть, таки віджила свій час: навчаючись «від сесії до сесії», навряд чи можна стати висококваліфікованим фахівцем. Але екзамен, гадаю, не відіме ніколи. Перевірка фахового рівня — ретельний, вимогливий, безкомпромісний — приділяється пильна увага в усьому світі. Вступаючи до світової співдружності, ми теж мусимо надати екзаменам належної ваги, щоб знання студента оцінювались адекватно. Але від рівня підготовки майбутнього спеціаліста має залежати його життєвий рівень. У цьому суть.

В. МАРКО,
доцент кафедри української літератури Кіровоградського педагогічного інституту.

КАРНИЙ РОЗШУК ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

Органами міліції розшукується небезпечний злочинець Чернишенко Юрій Валерійович, (ви бачите його на фото), 1962 року народження, уродженець міста Кіровограда, який 17 серпня 1989 року втік з колонії поселення. Громадянин, можливо комусь відомо про місцезнаходження цієї особи, просимо повідомити по телефону «02». Прикмети Чернишенка: зріст більше 170 см., худорлявий, обличчя овальне, смугляве, лоб середній, волосся пря-

ме, чорне, брови прями, очі блакитні, ніс середній, прями, губи товсті, підборіддя вертикальне.

Чекаємо на вашу допомогу. Кіровоградський райвідділ міліції розшукує Кушніна Льва Ізяславовича, 1952 року народження, уродженця міста Ленінграда, що проживав у Кіровограді по вулиці Жовтневої революції, 20, корпус 1, квартира 64. 27 квітня 1990 року безвісти пропав громадянин Кушнін, який зловживав спиртними напоями, пі-

шов з дому у невідомому напрямку і не повернувся.

Його прикмети: зріст 174 см., міцного телосилу, обличчя овальне, ніс середній, губи тонкі, очі блакитні, волосся темно-руське, прями. На лобі невеличкий шрам 2-х мм. Носить окуляри.

Був одягнений: темно-сірий смугастий костюм, кофейна сорочка, чорні туфлі.

Кіровоградці, кому відомо щось про означеного громадянина, просимо повідомити в міліцію. Телефони 3-43-41 (чергова частина Кіровського РВВС) і 3-32-47 (карний розшук).

ТАК, за свідченням фольклориста Олени Чабанюк, називають в багатьох місцевостях України свято Івана Купала. Івана тому, що християнська церква присвятила день 7 липня (24 червня за старим стилем) Іванові Хрестителю. Купала тому, що християнський святій так і не зміг заступити в уяві наших предків, а відтак і нас із вами, образу Ім'яні таємничого язичкового божества... Підтвердженням давності цього

тор дуже цікаво й доказово доводить, що грецький Аполлон, як і Купалон венетів Північної Італії — не що інше, як перенесені сюди хвилями переселень і певною мірою трансформовані тут антропоморфні образи свята Купала причорноморських і подніпрянських землеробів II тис. до н. е. Разом з тим дослідник доволі безпідставно твердить: «Сварог і Дажбог — божества більш пізнього періоду. Корені Купала

та древніх аграріїв (адже кожен рік їхнього літочислення починався з безрідності). Щоб краще відчувати, як це уявляли наші предки, пригадаймо народну казку «Дванадцять місяців»: дванадцять чоловіків сидять біля лісового вогнища (символ небесного вогню) і кожен з них по черзі стає на найвищому місці, беручи до рук червону патерицю. Той, хто зветься барезень, має вигляд ніжного юнака, літні місяці — вигляд молодих

Із усього вищесказаного стає зрозуміло присутність на святі дівчини. Доли (роздаючи із зав'язаними очима вінки дівчатам, вона «здійснює волю» Дажбога). А відтак — і виготовленої з соломи ляльки Маринки, яку ще називають Мареною, Кострубонькою. Цей антропологічний образ й обряд його спалення символізує водночас і подолання «Мареми» (смерть), і відсилання «на

та Купала. Із пагорба до води пускали запалене колесо, що мало симаолізувати рух Сонця. Місце біля багаття мало бути старанно прибране, прикрашене гірляндами квітів. Тут же встановлювали солом'яну ляльку Маринку, вбрану в сорочку, плахту, вінок, намисто з горобини або калини. Як знаходимо у виданні в 1894 році в Одесі «Матеріалах по етнографії Нозоросійського краю» В. Ястребова, зібраних на території то-

Стрибання через вогонь парами, взявшись за руки, мало в основі во-роміття: якщо руки не розійдуться, хлопці і дівчата поберуться. Попадання ногою у вогнище віщувало якусь біду.

Інші зафіксовані в В. Ястребовим у нашому краї повір'я, пов'язані з купальським вінком: у купелі з нього корисно купати новонароджених і хворих дітей; його нерідко закопували серед баштану, щоб краще в'язалася гудина».

Пісні та ігри в хороводі, які водили дівчата на Купала, присвячені здебільшого темі кохання, сватання та шлюбу, сповнені емоційної насити, яскравої образності. Картини природи й трудового землеробського життя служили тим матеріалом, з якого творився неповторний колорит «сесвітнього весілля». Цей стан загального піднесення гармонійно доповнювали гумористично-сатиричні перекори між хлопцями та дівчатами, які були на святі.

Закінчувалося воно обрядом урочистого спалення і потоплення купальщиці. У деяких місцевостях купальщю розривали на шматочки, щоб розкидати по грядках. Той, кому діставався вершок, вважався щасливим.

Спалювали також ляльку Марени (Коструба), що втілювала і злу, смертоносну силу. Спалення це, очевидно, символізувало перемогу життєдайних сил, початок нового життя. Запалену ляльку інколи пускали на плотуку за водою. При цьому, зокрема, співали:

Помощу кладочку
Вербову, вербову, [2]
Ой час нам, дівчатка,
Додому, додому, [2]
А ти, Маринко,
Зостанься, зостанься! [2]

Та з своїм Іванком
Звінчайся, звінчайся! [2].

Нині свято Купала побутує ще в деяких районах нашої області (Олександрівський, Знаменський, Вільшанський). На жаль, у його обрядах чимало привнесень, надмірної театралізації, мало береться до уваги автентичний, місцевий фольклор. Тому, хто зважиться взятися за відродження древнього обряду, варто почати саме з цього — збирання матеріалів у старих людей. Сподіваємося, що й ця наша робота допоможе ентузіастам.

Купайло — свято одвіку молодіжне. Довершеність і глибока символічність цього освяченого вікна дійства — запорука того, що інтерес до нього, як і до інших наших предковичих свят, зростатиме. У повній відповідності з процесами національного відродження, з поглибленням усвідомлення ваги культурної самобутності зростає прийдешнього розвою і поступу.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

ДЕНЬ, КОЛИ КУПАЄТЬСЯ СОНЦЕ

свята може служити хоч би й те, що воно в тій чи іншій інтерпретації присутнє у фольклорі багатьох індоєвропейських народів, а не лише слов'ян. Зокрема, у Франції це день Сен-Жана, в Італії — Сан-Джованні, в Данії — Йонсок... У Білорусії це свято мало назву Дзевко-Купало, в Росії — Аграфена Купальщиця, Іванів день, Іван Лопухтій тощо.

Втім, чи є достатні підстави твердити, що український Купала (або Купайло) означає саме ім'я якогось божества? Як відомо, чимало дослідників намагаються вивести походження назви від слів «купа» (в розумінні «купа хмизу»), «купить» (копитися вогнем), «купатися». Що ж, і для цього є певні підстави. Антропоморфізація Купайла відбулася (якщо можна так вважати) вже за християнських часів якраз через образ нав'язаного християнами святого Іоана (Івана). Одряду треба скатати, що це з часом дещо затуманило розуміння язичницького смислу свята, але дуже мало позначилося на його обрядах. Це, попри все, свідчить і про надзвичайну значимість Купала в житті наших предків.

Основні елементи свята Купайла — культ сонця, розкладання багаття, збирання трав і рослин, купання й обливання водою та інші магичні дії. Чому ж ми здебільшого не розуміємо, який зміст вкладали в усе це наші предки? Найперше тому, що сприймаємо все це механістично, окремішно від глибинних світоглядних процесів та космогонічних знань, доступних ще нашим новим предкам-трипільцям. Аби наблизитися до розгадки таємничих обрядів, мусимо спробувати реконструювати «родовід» Купайла або Купала.

ІСТОРИЧНОМУ нарисі Юрія Петухова (збірник «Дорогами тисячоліть» М., 1989) ав-

нам поки що незрозумілі». Чи ж справді так?

Звісно, доки ми розглядатимемо праслов'янські наші свята як чергування «присяг» рядозі «вигаданих нашими марновірними предками» божества, ми ніколи не наблизимося до розуміння цих коренів. Ключ до осягнення — у сприйнятті календарних обрядів як актів участі древніх землеробів у космоному світотворчому й добротворчому процесі. Купальське свято позначає один із ключових моментів цього процесу, який, треба сказати, ніколи не переривався для предка-землероба. Адже, якщо ми розглядатимемо рік у цілому, то побачимо, що чи не кожен його тиждень і день позначений якимсь особливим змістом (хоч і не завжди нині зрозумілим).

Святу Купала передую «петрівочка» — тиждень «найдовших літніх ночей», пора своєрідного накопичення отієї чарівної сили Купальської ночі, коли «ЗЕЛА Й ВОДИ МАЮТЬ НАЙБІЛЬШУ СИЛУ». Народні обряди й тут на диво гармонійно узгоджуються з пульсацією космоосу. Процес наростання сили сонця, води й зела, починаючись із моменту весняного рівнодення, у ніч на Івана Купала сягає свого апогею, щоб потім перейти в силу нового урожаю, який дасть змогу пережити зиму й «нового рясту топтати». Дуже важливий для розуміння усього річного циклу, й Купала зокрема, момент: не по черзі язички боги (під ними розумімо уявлені в образах цілком реальні сили природи) «приходили» на свята наших предків, а втілювалися щоразу по-новому; КОЖНЕ ТАКЕ ВТІЛЕННЯ ВИРАЖАЛО ТОЙ ЧИ ІНШИЙ СТАН ПРИРОДИ.

Приміром, Яр або Ярило (він — не що інше, як чоловіча суть сонячного світила), щомісяця, починаючи від Коляди (Малой Ладі), міняє свою суть. Так, на свято Купала він називається Семияром (Семиярилом); огом, Купала означає, очевидно, початок «свогого сонця», що відповідає стану й ролі світила у сьомому місяці після Різдва — народження Місяця (Дідуха), який був одним із головних богів праслов'ян-землеробів. Водночас Семиярило знаменувало середній (головний) із семи місяців Лі-

чоловіків, осінні — зрілих, а зимові — посивілих бородатих дідів. Очевидно, що казка ця має в основі тисячолітні уявлення, за якими небесний вогонь сяє найяскравіше саме в липні, а сам сьомий місяць втілений у мужчине, сповненому сил і снаги.

Дійшовши таким чином до думки, що пантеон протослов'ян-землеробів складався із божеств, здатних до переважень (що має прямі аналогії з міфологічними уявленнями індоаріїв), ми відповімо на поставлене вище запитання: чи ж були «родичами» Сварог, Дажбог і Купайло (Купала)?

ОТЖЕ, на думку дослідника О. П. Зночка, астральне (астрономічне) поганство безпосередньо пов'язане з успіхами астрономії ще в III тисячолітті до н. е. («обсерваторії», календарі, писемність на Дніпрі). «Київське» поганство першоджерелами Всесвіту вважало космоїчний вогонь і воду. Головними богами праслов'ян (принаймні за патріархату) були: Див, яскраве небесне склепіння; він же вночі — Сварог, якого «заступає» громовержець Перун. Варто звернути увагу на спорідненість Дива (й його «дуална» Діва) з індоарійським Дьявом («Небом») і давньогрецьким Зевсом, українським Семияром (російським Семарглом) — із індоарійським Сарамом, «небесним посланцем».

Ми пропонуємо такий варіант «родового древа» богів предківського пантеону: Триглав (загадується у «Влес книзі»); Род і Роджаниця; Брат Рода Перун, він же Стрибог; Див і Діва (вони ж Сварог і Лада — Мати-земля; діти Дива й Диви (Сварога й Ладі): Дажбог (бог небесного вогню), Дана-Леля (богиня рік, води), Польель (брат-близнюк Дани-Лелі); Місяць, Зоря... А що ж Купала? В давній купальській пісні співається: «Гей, Перуне! Дай дочекати Ладі Купала». Купала, який є сином Ладі й братом Дани, — водночас ще й одне із земних втілень Дива (у білорусів — Дзевка); святковий Купала — небесний посланець, вісник весілля Дани-води й Дажбога-небесного вогню («бог, що дає щасливу долю»; від індо-арійського «бхага» — «щаслива доля»). Недарем ж сонце в цей день називають Семияром, що перегукується із Сарамом індоаріїв...

небо», де відбувається «небесне весілля», посланця із земного, яке відбувається в купальській ніч. Отом цього посланця й ушлявляють, вшановують і замовляють у ході купальських обрядів, аби дати йому силу здолати непростий шлях і донести «на небо» вісті про те, що діялося на землі.

НАПЕРЕДОДНІ свята хлопці встановлювали на вигоні за селом обрядове дерево. У наших краях це була найчастіше верба, яку називали гільцем (загадайте «гільце» українське весілля, яке й досі присутнє в доволі-таки збідній з нашої ж вини обрядовій практиці). На Подніпрянщині Купало робили у вигляді ляльки, яку називали Маринкою, а в районах між Інгулом і Бугом — Кострубоньком або Мареною. На сусідній Черкащині нерідко носили прикрашену зеленню жердину із колесом нагорі (це так зване «крокове колесо» — символ Сонця й водночас рухомої небесної сфери).

Увечері молодь ішла до гільця (купайлиці) з піснями, запрошуючи в них всіх до гурту і жартома погрожуючи карами тим, хто не прийде.

Так «розводили купайлицю», тобто починали свято. Біля обрядового дерева розкладали вогнища. Ще на початку нинішнього століття в деяких місцевостях зберігався звичай добувати вогонь для цього багаття за допомогою тертя. Цікаві аналогії цьому обрядові знаходимо у знаменитому епосі індоаріїв (II тисячоліття до н. е.) «Рігведа» (мандала III, 29):

Є оця основа

для тертя,

Є зуд, готовий

до зачаття.

Приведи цю жінку

глави роду!

Ми хочемо добувати

тертям Агни, як перш...

Виконання гімну (його ми подали в підрядному перекладі з російської) супроводиться запаленням жертвового ритуального вогню. Його добувають шляхом тертя двох шматків дерева один об другий, причому важкий шматок символізує чоловіче начало, нижній — жіноче, а сам процес добування вогню — зачаття. Новоявлений вогонь (Агни) стає божественним жертвом, який своїм полум'ям «відвозить» жертву до богів і кличе їх на жертвоприношення...

Але повернімося до свя-

дінних Єлисаветградського та Олександрівського повітів, в ніч на Купала кладуть в трубу сокирки (косарики) та інші трави, які отримують від того цілющу силу. Вранці на Купала беруть горщик, одягають його на качалку, одягають зверху дитячу сорочечку, пов'язують кустинку і прикрашають стрічками; це — теж Маринка. І потім купають у річці, приспівуючи:

Дівка Маринка воду брала,

Купайла Івана!

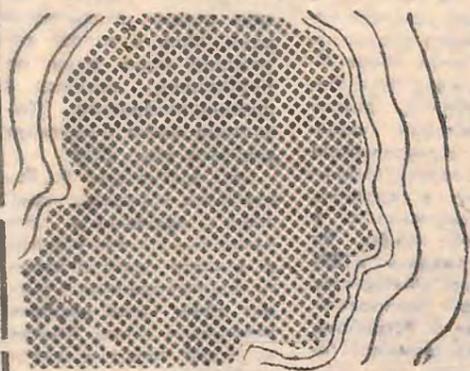
На Івана хліб саджала,

А на Петра вибирала.

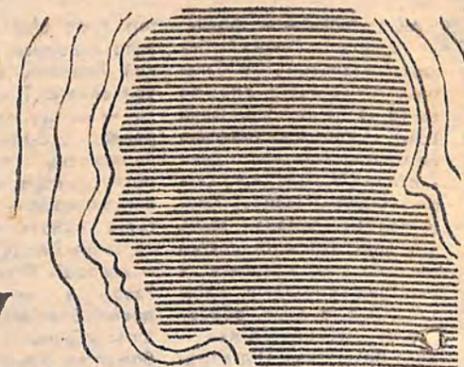
Горщик потім кидають у воду, а стрічки забирають собі (записано в с. Олександрівка). До речі, сам образ «садження хліба» є одним з варіантів відтворення «божественного зачаття», як і у випадку з добуванням вогню тертям. Цей другий варіант є, очевидно, таким самим віддаленим, як і час зародження суспільства древніх землеробів.

Високою презією й природною красою була позначена та частина обряду, коли плелась вінки й починалося ворожіння з ними. У співах звучав мотив глибокої єдності зі світотворенням, відлунувало усвідомлення спільності у вічному русі життя. Дівчата пускали свої вінки на воду й дивилися, куди попливуть; якби вінок потонув, то це віщувало б розлуку з милим або й саму смерть. Сам вінок сплітали з трав, які на Купала особливо запаши, гнучкого гілля та колосків. Він уособлював дівочу цноту й момент пестощу дівчини в жіночий стан, освячений чарівним вогнем купальського вогнища.

Ще одне цікаве свідчення В. Ястребова, пов'язане із обрядом перестрибування вогню, який нібито наділяв хлопців та дівчат на цілий рік здоров'ям та силою, запобігав «злим чарам», символізував «очищення». У селі Лозоватці дівчата стрибали через вогонь просто у воду з вінками на головах (інколи роздягшись), а випрнувши, дивилися, у який бік вінок попливе: туди, мовляв, і замій вийде. Якщо вінок залишився на голові — замійжя того року не відбудеться: вінок, знесений вітром, означав замійжя поневолі; коли вінок скотив з голови легко й відпливав далеко, це передвіщало замійжя «по любості» з хорошого чоловіка.

ПОЧАТКІВЦЮ ПРО ЕКСТРАСЕНСОРИКУ

(Продовження. Поч. у № 25).

РОЗДІЛ II. ПОГЛЯДИ ЙОГІВ НА ПРИРОДУ ЛЮДИНИ

У цьому розділі дозволю собі зовсім коротко, навіть тезисно, розглянути деякі загальні положення йоги. Тим, хто хоче ознайомитись з цими питаннями детальніше, змушений рекомендувати ознайомитись з іншою літературою (можна за списком).

Теорія йоги розширює звичні нам з дитинства погляди на людину та її природу. Йогу не варто розглядати як релігію, адже практично в більшості релігій (у тому вигляді, в якому вони збереглися) віра у божество має на увазі схилення й покору. Філософія ж йоги спрямована на те, щоб розвинути у собі ті здібності, які ми звичайно приписуємо лише божеству, вона свідчить, як уже вказувалося раніше, що не існує нічого понадприродного, є тільки різні рівні знання. Тому давайте сприймати терміни «божество» та подібні, що зустрічаються далі у цьому розділі, як умовні позначення того, що досягнути наш розум ще не в змозі.

Згідно теософічному розумінню, природа поділена на 7 площин, немов би проникаючих одна в одну, які складають разом з цим одне ціле:

- 1) фізична площина (фізичний світ);
- 2) астральна площина (астральний світ);
- 3) ментальна площина (ментальний світ);
- 4) Будда;
- 5) нірвана;
- 6) область божества.

Стосовно людини 2-а і 3-я площини складають душу, 1-а, звичайно, фізичне тіло, останні — світ духу, до якого відноситься (або куди переходить) вища частина ментальної області (світ причин).

Звичайна людина діє у трьох перших площинах. Якщо ж розглядати саму людину, то в ній діють 7 начал:

- 1) фізичне;
- 2) ефірне;
- 3) прана;
- 4) астральне (емоційне й інстинктивне);
- 5) ментальне «РУПА» (що відноситься до світу форм);
- 6) ментальне «АРУПА» (відноситься до світу поза формами);

7) начало причин (тобто відноситься до безпосереднього осягнення причин відчуття).

Ці сім начал проявляються на трьох площинах при посередництві п'яти тіл, всього у людині налічується 7 тіл, а саме:

- 1) фізичне тіло;
- 2) ефірне;
- 3) астральне;
- 4) ментальне;
- 5) тіло причин;
- 6) буддичне тіло;
- 7) нірванічне.

6-е та 7-е тіла існують у людині в зачатковому стані. Кілька слів про те, як 7 начал діють через тіла на 3-х площинах. Кожна з площин має 7 складових частин.

1. Фізична площина поділяється так:

- 1) твердий стан матерії;
  - 2) рідкий;
  - 3) газоподібний;
  - 4) промениста енергія
- 5-а і 6-а — ефір;
7) життєва сила (прана).

Як видно, на фізичній площині проявляються три начала людини (фізичне, ефірне і пранічне) при посередництві двох тіл (фізичного та ефірного).

II. Астральна площина складається з семи частин, відповідних до емоцій усіх видів, від найгрубіших до найтонших. На астральній площині (яка зветься світлом ілюзій) проявляється четверте начало людини при посередництві астрального тіла, яке зветься тілом бажань.

III. Ментальна площина, область дії розуму, ділиться на 7 відділів таким чином:

з 1-го по 4-й — мислення у формах «РУПА»; останнє — мислення поза формами і абстрактне мислення «арупа», безпосереднє пізнання причин. На ментальній площині з'являються 5-е, 6-е і 7-е начала людини при посередництві двох тіл: ментального та тіла причин.

Проникнути у 4-у (буддичну) площину людина, як правило, не може, для цього в неї повинне розвинути ся шосте (буддичне) тіло, й при його розвитку у людину повинне увійти 8-е начало, тоді розкриється область, недосяжна для звичайної людини.

На цьому розгляд поглядів йогів доведеться обмежити, оскільки найменше розкриття будь-якого поняття спричинить до збільшення об'єму книги в багаторазовіше.

РОЗДІЛ III. ДЕЯКІ «НЕЗРОЗУМІЛІ» ЯВИЩА

Давайте познайомимося з описом одного з випадків, які зустрічаються у книзі Л. Л. Васильєва (на жаль, роботи цього радянського вченого мало знайомі сучасному читачеві).

«У передмові до першого посмертного академічного видання творів М. В. Ломоносова (1765 р.) міститься розповідь його друга академіка Штолїна, записана ним зі слів самого Михайла Васильовича у такому вигляді:

«На возвратном пути морем в отечество (из Германии) единожды приснилось ему, что видит выброшенного, по разбитии корабля, отца своего на необитаемый остров в ледяном море, к которому в молодости своей бывал некогда с ним принесен бурюю, сия мечта впечатлелась в его мыслях. Прибыв в Петербург, первое его попечение было наведаться от архангелогородцев и холмогорцев об отце своем. Нашел там родного своего брата и, услышав от него, что отец их того ж года, по первому вскрытии вод, отправился, по обыкновению своему, в море на рыбный промысел; что минуло тому уже четыре месяца, и ни он, ниже кто другой из его артели, поехавших с ним, еще не воротились. Сказанный сон и братние слова наполнили его крайним беспокойством, принял намерение отпроситься в отпуск ехать искать отца на тот самый остров, который видел во сне, чтоб похоронить его с достою честию, если подлинно найдет там тело его, но обстоятельства не позволили ему произвести намерения своего в действительности, принужден был послать брата своего, дав ему на дорогу денег, в Холмогоры, с письмом к тамошней артели рыбаков, усильно их в оном прося, чтобы при первом выезде на промысел, захватили к острову, коего положение и вид берегов подробно им писал, и если найдут тело отца его, так бы предали земле. Люди сии не отреклись исполнить просьбы его, и в ту же осень нашли подлинно тело Василия Ломоносова точно на том пустом острове, и погребли, возложив на могилу большой камень»...

Якщо ви ще не знаєте втомлені цитуванням, то наведу уривок із статті Г. Сорокіна «Вітвіки Джурви».

«В. Н. Фоменко (Москва, 1985 р.), який провів надзвичайно добросовісне дослідження московського полстергейсту в сім'ї Савіних, висловлює:

«Ми спробували розподілити аномальні явища (АЯ) за ознакою емоцій, які вони можуть викликати. Виявилось, що 31 АЯ можуть заінтригувати загадковістю..., 33 АЯ прямо відносяться до лякаючих та страхоючих, 45 АЯ можна віднести до демонстрації великих, практично необмежених можливостей керуючого ПГС (полстергейста Савіних)..., 69 АЯ виявляються розумною реакцією на поведінку присутніх...»

А саме:

— у логічному реагуванні на висловлення, дії і навіть думки людей...;

— покарання тих, хто сумнівається у реальності подій ПГС;

— адекватна реакція на переконливий досвід, коли після слів: «Досить кидати, а то на їжу не вистачить!» — припинилося кидання картоплин;

— видача відповідей дією на мислене питання;

— у гуманності, яка проявилася в забезпеченні «техніки безпеки»: не було поранення людей предметами, які швидко летіли;

— відкидання киплячих чайників робилось так акуратно, що не постраждали люди, які знаходились поряд і не було запалювання одягу й завісок у відсутності людей...; крани газової плити лише закривалися, а не відкривалися;

— у помірних діях на людей: скоріш психологічна, аніж фізична дія, караючі удари «кулаком» та «п'ятірнею» не були дуже вже відчутними, причому чоловіків било сильніше, ніж жінок, а дітей «кулак» зовсім не бив...»

А тепер перейдемо до опису інших випадків, які рекомендуємо читачу спробувати повторити.

В дитинстві я часто грав з сестрою в шахи й шахи, та, як звичайно, ми визначали, кому яким кольором грати, таким чином: хтось за спиною кілька разів перекладав з руки в руку чорну та білу фігури. Потім інший вказував на якусь руку з затиснутою в долоні фігурою. При цьому ми звернули увагу на такий факт: якщо у руці була затиснута чорна фігура, то кисть цієї руки здавалася мені й сестрі більш темною, ми наважились проводити цей експеримент багаторазово і виявили деякі закономірності:

— поки людина, яка тримає у руках фігури, відноситься до цього нейтрально — вгадування майже 100%;

— якщо вона знає, в якій руці якого кольору фігура, то тільки й думає про те, що фігура даного кольору знаходиться в іншій руці, то її напарник помиляється і невільно вказує колір фігур, але правильно відносно того, що думає напарник;

— якщо в обох руках знаходяться фігури однакового кольору, та тримаючий їх чинить спроби дезінформувати іншого, то результат буде аналогічним попередньому випадку.

Наступний досвід: візьміть звичайну металеву гайку (її маса повинна бути такою, щоб не здувало вбік протягом або легким вітерцем), протягніть у неї нитку довжиною, яка приблизно дорівнює двом вертикальним розмірам вашої грудної клітки, кінці зв'яжіть між собою. Покладіть на стіл що-небудь з харчів або невеликих носильних речей. Сядьте на стілець, постарайтесь

вибрати зручну позу, щоб м'язи не напружувались. Покладіть ліву руку, злегка розчепіривши пальці, на стіл. Праву руку, зігнувши в лікті, встановіть у горизонтальне положення. Візьміть маятник. При цьому нитку треба тримати між великим та вказівним пальцями. Долоню можете повернути від себе. Встановіть маятник над предметом, заспокойте його коливання, після цього маятник сам починає здійснювати коливальні рухи. Якщо ці рухи здійснюються у площині, паралельній площині тіла, то цей предмет вам не підходить, якщо ж коливання здійснюються у площині, перпендикулярній площині тіла, то дана страва чи носильна річ — для вас.

Перед описом наступного досліду кілька додаткових зауважень. Як відомо, на Землі знаходяться локальні й глобальні зони позитивної чи негативної біоенергетики. Коли зона негативної біоенергетики знаходиться у вашій квартирі чи в іншому місці, де ви постійно знаходитесь, то це відповідно позначається на самопочутті й на здоров'ї. Якщо ви звернули увагу, то помітили, що собаки люблять спати в одному місці квартири, вони вибирають зону позитивної біоенергетики інтуїтивно. Згадується один випадок, коли мені на галлявині треба було нарвати трави для корму папузі. Захопивши з собою рамки, я прогулювався по полю. В одному місці рамки вказали на зону надзвичайно негативної біоенергетики (форма — коло з радіусом 0,5 м.); у всій зоні трава не росла.

Локальні зони негативної біоенергетики можуть виникати з самих різноманітних причин. Наприклад, у сусідній квартирі померла людина — у вашому житті біоенергетика різко погіршується. Можуть впливати інші ситуації: ваші сусіди постійно п'януть або сваряться; ваш будинок стоїть на місці, де раніше знаходилося кладовище та ін.

Тепер перейдемо до описування методики визначення біоенергетичних зон та інших дослідів з рамкою. Раджу провести нижченаведені досліді лише після прочитання цього та попереднього розділів.

Візьміть мідний дріт, товщина якого повинна бути такою, щоб він не вібував та не згинався від власної ваги під час руху. Вирівняйте дротину, зробіть дві Г-подібних рамки. Для початку візьміть співвідношення довжин 1:3, а далі на практиці ви зможете визначити індивідуальне співвідношення (для кожної людини воно може бути іншим), візьміть корпус від кулькової автурочки, звичайну пробірку чи щось подібне, що вийде у вас в той момент під рукою. Під час дослідів необхідно затиснути пробірку (чи щось замість неї) у правій руці. Може бути, що у вас одразу нічого не вийде (на жаль, це може зробити більшість людей, але не всі). Потім можете спробувати наступну вправу. Робіть глибокий вдих та повільно видихайте через долоню правої руки перед виконанням дослідів з рамкою. Видихати ви будете у звичайний спосіб, але ця вправа спрямує потік життєвої енергії у долоню правої руки, що необхідно для виконання подальших дослідів.

1-Й ДОСЛІД З РАМКОЮ

Візьміть одну рамку. Намагаючись ні про що не думати, тримайте її точно вертикально над тім'ям іншої людини. Рамка почне здійснювати колові рухи. Напрямок руху визначають немов би дивлячись на рамку згори. Якщо вона рухається проти годинникової стрілки, то біоенергетично людина під час проведення дослідів сумісна з вами. Якщо ж навпаки — несумісна.

2-Й ДОСЛІД З РАМКОЮ

Біополе кожної людини має свої межі. Для їх визначення проведемо наступний досвід. Підійдіть до людини, візьміть рамку, встановіть її біля сонячного сплетіння, перпендикулярно до площини, в якій людина знаходиться. Потім повільно відходьте від неї. Доки рамка знаходиться у попередньому стані — ви знаходитесь у полі; як тільки вона відхилилась — ви вийшли з поля іншої людини.

3-Й ДОСЛІД З РАМКОЮ

Візьміть яблуко, апельсин, іншу страву, або будь-яку носильну річ. Покладіть її на стіл, поставте руку з рамкою понад предметом так, щоб незатиснутий у руці кінець рамки знаходився над яблуком, апельсином або чимось іншим. По відхиленню рамки ви можете визначити, годиться для вас предмет чи ні, аналогічно до першого дослідів.

4-Й ДОСЛІД З РАМКОЮ

Після проведення другого й третього дослідів дайте у руки людині, з якою ви їх проводите, предмет, який для неї підходить. Ви побачите, наскільки збільшилась межа його поля. Якщо ж він візьме несумісний з ним предмет, то його біополе різко зменшиться, нехай це стане для вас доказом, що треба носити лише ті речі, які вам підходять й харчуються тим, що погодно вашому організму.

буде).

32 по 8 липня

понеділок

2 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Іграє К. Сатієв (баян). 7.55 — Футбол. Чемпіонат світу, 1/4 фіналу, 2-й тайм. 8.55 — Відкриття XXVIII з'їзду КПРС. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 12.00 — У світі тварин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — Загальноєвропейське свято музики. 15.15 — Мультифільми «Аліса у Задзеркаллі», 1 і 2 серії. 15.35 — Дитяча година. 3 уроки німецької мови. 16.35 — Фотоконкурс «Земля — наш спільний дім». 16.40 — Науковий вісник. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Виступає вокально-інструментальний ансамбль «Август». (В'єтнам). 18.25 — Хвилини поезії. 18.35 — Ювілейний вечір у Великому театрі СРСР, присвячений 90-річчю народного артиста СРСР І. С. Козловського. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.00 — Колаж. 21.05 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 21.25 — Кінопанорама. 23.10 — Актуальне інтерв'ю. 23.25 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.50 — «Росія молода». Телефільм. 1 серія. 0.58 — Кіноафіша. 1.58 — «Щоб чути одне одного серця...».

УТ

16.00 — Новини. 16.10 — Музичний театр. 17.10 — «День за днем». (Кіровоград). 17.30 — «Дарувати людям радість». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — «Точна зору». В передачі бере участь делегат XXVIII з'їзду Компартії України, секретар обкому партії В. І. М'яснянин. (Кіровоград). 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — Мультифільм. 7.30 — Фільм — дітям. «Знайди мене, Ляноно». 8.55 — Відкриття XXVIII з'їзду КПРС. 11.30 — Концерт Московського симфонічного оркестру. 12.20 — Прем'єра документального фільму «Жива пам'ять». 13.05 — Про тебе і про мене. Пісні Ю. Антонюка. 13.50 — Монологи з трагедії О. Пушкіна читає Б. Бабочкін. 16.00 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 17.30 —

Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Колаж. 19.20 — Пісня залишається з людиною. «Підмоковні вечори». 20.25 — Прем'єра документального телефільму «Сміх під сонцем». Про літературну долю письменника Л. Соловйова. 21.00 — П. Устинов. «На піддорозі до вершини». Фільм-вистава театру ім. Московської Ради.

вівторок

3 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Дитяча година. 3 уроки німецької мови. 8.35 — Творчість народів світу. 9.10 — Кінопанорама. 10.55 — Співає Н. Чепрага. 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.45 — Прикмети фестивалю. 15.15 — Прем'єра документального телефільму «Вибір». 15.45 — Щоденник IX Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. 16.30 — «Аліса у Задзеркаллі». Мультифільм. 3 серія. 16.40 — Зустріч з Марком Рейзенем. Фільм-концерт. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — «Як нозани мушкетерам допомагали». Мультифільм. 18.20 — «Триумфальна арка». Художній телефільм за однойменним романом Е.-М. Ремарка. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Півфінал. 23.00 — Актуальне інтерв'ю. 23.15 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.40 — «Росія молода». Телефільм. 2 серія. 0.45 — Спортивна програма. 1.15 — «Для тих, хто любить і пам'ятає. Музична програма».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Театр і час». 10.20 — «Доброго вам здоров'я». 16.00 — Новини. 16.10 — Співає ансамбль «Морська душа». 16.30 — «Господарем на землі». 17.00 — Для дітей. «Веселка». 17.30 — Музичний фільм «До давнього села, до баби Сірки». 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — Концерт Д. Башкирова (фортепіано). 7.55 — «Картина». Документальний фільм. 8.20 — За безпеку руху. 8.25 — «Тільки голос». Фільм-концерт за участю Л. Зікіної. 8.55 — Фільм — дітям. «Вітрила мого дитинства». 10.05 — «Музей на Делегатській». «Каргопілля — край заповідний». 10.35 — Мультифільм. 10.55 — Ритмічна гімнастика. 11.25 — «Солдат і змія». Телевістива для дітей. За казкою Т. Габбе. 12.45 — «Ми не раби...». Документальний телефільм. 13.15 — Сеанс повторного телефільму. «Державний хордон». Фільм 7. «Солоний вітер». 1 серія. 16.00 — Ритмічна гімнастика. 16.30 — Теніс. Уімблдонський турнір. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин

(з сурдоперекладом). 18.00 — На IX Міжнародному конкурсі імені П. Чайковського. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 19.45 — Колаж. 19.50 — Прем'єра документального телефільму «Роздуми в дорозі...». 20.10 — Антиміст Москва — Брюссель. 20.45 — «Міс мільйонерка». Художній фільм. Вперше.

середа

4 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Народні мелодії. 7.50 — Футбол. Чемпіонат світу. Півфінал. 10.05 — Спадкоємці Перемоги. Прем'єра документального телефільму «Не приймаючи присяги». 10.25 — Клуб мандрівників. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — Фільм — дітям. «Капітан Немо». 1 серія. «Залізний кит». 16.00 — Дитяча година. 3 уроки англійської мови. 17.00 — ТелеЕно. Журнал. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — «Ви можете називати мене просто ДОТ...». 18.40 — Мультифільм «Чи легко бути хоробрим». 18.50 — На прохання глядачів. Художній телефільм «Міраж». 1 серія. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Півфінал. 23.00 — Актуальне інтерв'ю. 23.15 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.40 — «Росія молода». Телефільм. 3 серія. 0.44 — Вас запрошує Вячеслав Малежик. 1.49 — Ж. Бізе — Р. Щедрін. «Кармен-сюїта».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм із субтитрами. «Вознесіння». 10.40 — Село і люди. 16.00 — Новини. 16.15 — «Позивні серцець бойових». 17.00 — «Кургани — неоціненна скарбниця науки». (Кіровоград). 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Мультифільм. 7.25 — Тварини в природі. 7.55 — Розповіді про художників. Павло Пікассо. 8.55 — Л. Толстой. «Дитинство. Отроцтво. Юність». Телевістива. Частина 1. «Дитинство». 10.15 — Цирк на воді. 11.05 — Фільм — дітям. «Що там, за поворотом?». 1 серія. 12.10 — Дайте світу шанс. Фільм-концерт про політичну пісню. 12.45 — Документальні телефільми. «Вільний табун». «Святі місця». 13.10 — Сеанс повторного телефільму. «Державний хордон». Фільм 7. «Солоний вітер». 2 серія. 16.00 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — «Важкі пологи». Про проблеми здоров'я матері й дитини. 19.50 — Колаж.

19.55 — «Іспанська година». Фільм-концерт. 20.45 — «3 днів бов'ю навілі». Художній фільм. Вперше.

четвер

5 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Зелений конин». Мультифільм. 7.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Півфінал. 10.00 — «Міраж». Художній телефільм. 1 серія. 11.10 — «Далекі Схід». Кіножурнал. 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 12.00 — Інститут людини. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — Фільм — дітям. «Капітан Немо». 2 серія. «Принц Данкар». 15.55 — «Пісня землі і моря». Документальний фільм. 16.25 — «Аліса у Задзеркаллі». Мультифільм. 4 серія. 16.35 — Хвилини поезії. 16.40 — ...До шістнадцяти і старші. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Влада — Радам. 18.30 — Запам'ятай пісню. Для дорослих і дітей. 18.45 — «Міраж». Художній телефільм. 2 серія. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.00 — Колаж. 21.05 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 21.25 — Літературно-художня програма «Слово». 23.25 — Актуальне інтерв'ю. 23.40 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.05 — «Росія молода». Телефільм. 4 серія. 1.09 — Мелодії однієї оперети. За мотивами оперети П. Абрахама «Бал у Савайї». 2.31 — Клоун з осінню в серці.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Темп». Телепресклуб з питань НТП. 10.40 — «Промінь». Клуб української пісні. 16.00 — Новини. 16.10 — «В об'єктиві — тварини». 16.30 — Фільм-концерт «Подільські гулячочки». 17.00 — «Шляхом оновлення». 17.30 — Для дітей. «Веселка». 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — Прем'єра науково-популярного фільму «Презент континіус». 7.45 — Мультифільми. 8.15 — Концерт музичного фольклору Литовської РСР. 8.55 — Л. Толстой. «Дитинство. Отроцтво. Юність». Телевістива. Частина 2. «Отроцтво». 9.55 — Маленький концерт. 10.10 — Ритмічна гімнастика. 10.40 — «Хореографія Моріса Бежара». Фільм-концерт. 11.15 — Фільм — дітям. «Що там, за поворотом?». 2 серія. 12.20 — Концерт президентського оркестру морської піхоти (США). 13.20 — Сеанс повторного телефільму. «Державний хордон». Фільм 8. «На далекому прикордонні». 1 серія. 16.00 — На IX Міжнародному конкурсі імені П. Чайковського. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Ритмічна

гімнастика. 19.45 — «Вертикаль». Прем'єра документального фільму «...Олівочі і з'їли світланок». 20.15 — Пісні Павла Асдонницького. Фільм-концерт. 20.55 — Колаж. 21.00 — «Клініка». Художній фільм. Вперше.

п'ятниця

6 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Літературно-художня програма «Слово». 9.35 — «Міраж». Художній телефільм. 2 серія. 10.45 — «Хроніка наших днів». Кіножурнал. 10.55 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 12.00 — ...До шістнадцяти і старші. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — Фільм — дітям. «Капітан Немо». 3 серія. «Наутилус продовжує боротьбу». 15.50 — Якщо вам після... 16.35 — Міжнародний фестиваль «Інтерматрьош-на-90». 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Філософські бесіди. 18.45 — Фотоконкурс «Земля — наш спільний дім». 18.50 — «Міраж». Художній телефільм. 3 серія. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.00 — Колаж. 21.05 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 21.25 — Антиміст Москва — Брюссель. 2 частини. 22.05 — Прем'єра телефільму «Пам'ять серця». 23.25 — Актуальне інтерв'ю. 23.40 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.45 — «Росія молода». Телефільм. 5 серія. 0.52 — «Інвентаризація». Вистава за участю Є. Петросяна.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Живе слово». 10.05 — Чемпіонат СРСР з легкої атлетики. 11.05 — Художній фільм «Лісові ягоди». 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «До, мі, соль». 16.40 — В українському фонді культури. 17.45 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — Мультифільм. 7.40 — М. Лесков. «Тупейний художник». Оповідання. 8.25 — Концерт камерного оркестру ім. Бартока. 8.55 — Л. Толстой. «Дитинство. Отроцтво. Юність». Телевістива. Частина 3. «Юність». 10.25 — Виступ пісенно-інструментального ансамблю «Радуніця». 10.45 — Фільм — дітям. «Шукачі затонулого міста». 11.55 — Клоун з осінню в серці. Л. Енґбаров. 12.45 — Прем'єра документального телефільму «Яблуно розбрату». 13.05 — Сеанс повторного телефільму «Державний хордон». Фільм 3. «На далекому прикордонні». 2 серія. 16.00 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 20.00 —

сський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Теніс. Уімблдонський турнір. 20.00 — Природа просить допомоги. 20.30 — Спорт для всіх. 20.45 — Співає і танцює молодість. 21.00 — «То чоловік, то жінка». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 23.10 — Теніс. Уімблдонський турнір.

субота

7 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.30 — «Сповідь цивілізованого кооператора». Документальний телефільм. 8.05 — Мама, тато і я. 8.35 — «Міраж». Художній телефільм. 3 серія. 9.40 — «Пори року. Липень. 10.40 — «Бурда моден» пропонує... 11.15 — Партнер. Комерційний вісник. 11.45 — Очевидне — неймовірне. 12.45 — Прем'єра документального телефільму «Про роки у своїй Вітчизні». 13.50 — Фільми М. Губенка. «3 життя відпочиваючих». 15.15 — Політичні діалоги. 16.15 — Міжнародна панорама. 17.00 — Закриття IX Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Хвилини поезії. 20.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Матч за 3-є місце. 23.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.15 — Новини популярної музики. «Програма «А». 0.45 — «Росія молода». Телефільм. 6 серія. 1.53 — «Не залишас нас весна». Теоричний вечір Ю. Саульського.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби». 10.15 — Альманах кіноподорожей. 10.35 — Художній фільм для дітей. «Проданий сміх». 1 серія. 11.35 — Чемпіонат СРСР з легкої атлетики. 12.35 — Новини. 12.45 — «Доброго вам здоров'я». Анонімний нарцологічний центр у Кіровограді. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 13.15 — П. І. Чайковський. «Сплячка красуня». Вистава одеського театру опери та балету. У перерві — Ренлама. 15.40 — Говоримо українською. 16.00 — Народні та-ти. Концерт. 16.25 — «Провінційний експеримент». Телемарш. 17.00 — Суботні зустрічі. 18.30 — Театр і час. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — «Грані пізнання». 20.30 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Художній фільм із субтитрами. «Портрет дружини художника». 22.25 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «Пригоди принца Флорізія». Телефільм з субтитрами. 1 серія. 8.20 — Російська мова. 8.50 — «Хто перший». Мультифільм. 9.00 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів NBA. 10.00 — Фільми студій союзних республік. «Коли відкунється луна». Художній телефільм. Прем'єра. 11.15 — В. Губарев. «Сарнофаг». Телевістива. Прем'єра. 13.30 — Відеоканал «Радянська Росія». 16.00 — Відеоканал «Радянська Росія». 16.00 — Якщо вам після... 16.45 — «Бухарестський паспорт». Художній фільм. Вперше. 17.55 — Колаж. 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Теніс. Уімблдонський турнір. 20.00 —

Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 20.40 — Заключий концерт IX Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. 21.40 — Прес-клуб. 23.40 — Нічний сеанс. «Весілля пана Вока». Художній фільм. Вперше.

неділя

8 ЛИПНЯ

ЦТ (I програма)

7.00 — Спорт для всіх. 7.15 — Ритмічна гімнастика. 7.45 — Тираж «Спортлото». 8.00 — 3 ранку раненько. 9.00 — На службі Вітчизні. 10.00 — Ранкова розважальна програма. 10.30 — Навколо світу. Альманах. 11.30 — Здоров'я. 12.15 — Педагогіка для всіх. 13.15 — «В інтересах справи». Документальний телефільм про начальника Херсонської обласної інспекції рибоохорони С. Артюшина. 13.35 — Кіноафіша. 14.35 — Мультифільм. 15.10 — Сільська година. Панорама. 16.25 — Марафон-15. 17.55 — Недільний кінозал. Мультифільм «Данило і Неїла». Прем'єра документального телефільму «Самітник з Ай-Дере». 18.25 — «Ножному своє». Художній телефільм. Вперше. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.35 — Думки про вічне. Недільна моральна проповідь. 20.45 — Футбол. Чемпіонат світу. Фінал. 23.00 — «Росія молода». 23.15 — «Росія молода». 23.15 — Новини популярної музики. «Програма «А». 0.45 — «Росія молода». Телефільм. 6 серія. 1.53 — «Не залишас нас весна». Теоричний вечір Ю. Саульського.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.15 — Ритмічна гімнастика. 10.45 — Художній телефільм для дітей. «Проданий сміх». 2 серія. 11.55 — «Село і люди». Відверта розмова. 12.25 — Новини. 12.40 — Авторський концерт композитора О. Вілаша. 13.40 — Програма мультифільмів. «Зелене бажання». «Нострома». 14.00 — До 90-річчя від дня народження Ю. Смолича. «Незабутні». 15.15 — «Ви нам писали». 16.00 — Слава солдатська. 17.00 — Телеспорт-арена. 17.30 — Молодіжна студія «Гарт». 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Чемпіонат СРСР з легкої атлетики. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Візит до лікаря. Школа радіаційної гігієни. 21.15 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Кара божа». 22.40 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

7.00 — На зарядку, ставай! 7.20 — «Пригоди принца Флорізія». Телефільм з субтитрами. 2 і 3 серії. 9.30 — Футбол. Чемпіонат світу. Матч за 3-є місце. 11.45 — Прем'єра науково-популярного фільму «Віщий птах». Із циклу «Земля тривоги нашої». 12.15 — «Гіркий ялівець». Художній фільм. 13.30 — Відеоканал «Радянська Росія». 16.00 — Аланета. Міжнародна програма. 17.00 — Світ, в якому ми живемо». Фільми режисера М. Литякова. «Ми не здаємося — ми йдемо». 18.00 — Теніс. Уімблдонський турнір. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Теніс. Уімблдонський турнір. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 20.35 — Колаж. 20.40 — Екранізація творів М. Гоголя. «Ніс».

ПАСПОРТИЗОВАНИЙ БУБЛИК

У хлібному магазині вдень біля прилавка, ваявши себе за голову, розгнівався Савка. Що заставило? — питає його дід вусатий, — Тебе, хлопця спокійного, стак нервувати? — Я працюю, — каже Савка, — в колгоспі «Аврора», і у нас зерном забита не одна комора, Сотні тонн веземо в місто жита і пшениці, А мене, наче барбоса, гонять від поліції. Хотів тільки що дитині бубликів купити. І даремно, бо потребують паспорт пред'явити. Щоб значилася прописка в центрі обласному. Так що дірки від бубликів повезу додому.

А. ВИСОЦЬКИЙ.

О. ПЕРЛЮК

ФРАЗИ

Тільки того можна причислити до великих танцюристів, хто танцює під нашу дудку. Тому, хто ні в чому не розбирається, як правило все одно що очолювати. Який же гвинтик не мріє про те, аби тісніше були затягнуті гайки? Як там відгукнеться моє елово в гонорарній відомості? У нас немає злиднів, у нас є такі, що живуть чесно. Чим більше прав буде у Рад, тим сильнішою має бути президентська влада. Аби бути жінкою, мало належати до жіночої статі. Не зовсім одружений. Чим більше макулатури, тим краще поставлена ідеологічна робота. Великого художника не обтяжують кишені. Якщо це сказав Іван Іванович, то це — судьба!

ЗЕРНИНИ

Якщо хочете зробити людині приємно, нажіть їй те, що вона хоче почути. Хто став на слизький шлях, тому легко скотитися до лави підсудних. Коли бракує часу на читання книг, читають рецензії на них. Щоб писати мемуари, досить мати гарну пам'ять та гарну фантазію. Як важко сказати нове слово, коли вже створено словник.

Юрій РИБНИКОВ.

ПИШУТЬ КОЛЕГИ

ДІВЧИНКА З НЛО

Республіканська газета «Коммунист Таджикистана» повідомляє: У селищі Шахринау Гісарського району наш кореспондент відвідав семикласницю місцевої середньої школи № 23 Діну Шанірову. Діна розповіла: — Це було 28 травня. Об 11 годині ранку я прийшла додому зі школи після консультації (завтра мав бути екзамен). Раптом стало дуже жарко, розболілася голова. Підійшла до вікна — щось мене засліпило. Відкрила очі і бачу: за вікном висить ясирава нуля розміром з нашу кімнату. Відіривається люк. Всередині нулі світло. Спиною до мене сидять два роботи в якомусь металізованому одязі. — Зачекай. Як ти визначила, що це роботи? — Не знаю, мені так здалося. А збону сидить жінка (це я зрозуміла по фігурі) в чорно-білій сунні і дивиться на мене. Обличчя у неї неприсміє, до голови збону прикріплені якийсь предмет, монливо, прилад... Жінка чимось клацнула, і я відчула немов всередині себе глухий механічний голос: «Ти полетиш із нами». Я не хотіла! Але тут втратила свідомість. Коли опритомніла (вдома), перше що відчула, біль у правій нозі.

— Дівчинку привезла до нас в лікарню «швидка допомога», — розповідає лікар-педіатр Галина Федорівна Горovenko. — Зміряли тиск, він був дуже високим для її віку: 140 на 90. Діна була дуже збуджена, руки холодні, зіниці розширені, весь час повторювала: «Полетіли полетіли!». На її правій нозі вище коліна — малюнок оранжевого кольору, ніби оплі. Що характерно — не рельєфний, шкіра гладенька, неначе цей малюнок був тут завжди. Ми пробували змити його спиртом — дарма. Дівчинка цілком здорова і цілком нормальна.

Учителька фізики Світлана Усманівна Джураєва спочивала малюнок з ноги Діни і підтвердила, що змити його нічим не можна. Цей малюнок перед вами.

(«Неделя», № 25, юнь 1990 г.)

ТЕРЕВЕНІ ІНОДІ НА КОРИСТЬ

УСМІШКА

У неділю біля магазину зустріла Марія Коломійчиха свою давню приятельку Олену Гаруншу, яку майже всю зиму не бачила. Розмовляли про те, про се, перейшли на дітей та онуків.

— Мого Мишка, — хвалиться Марія, — підвищили: пересадили з маленького «кукурузника» на великого аероплана, а його портрет повісили на почесному місці. Про це онука Наталочка мені описала...

— Шанобливий був Михайло, пам'ятаю його добре, дай йому бог здоров'я, — примовляла Олена.

У понеділок на фермі жінки вже між собою гомонять: — Баба Олена казала, що Коломійченко Мишка посадили чи повісили. Шкоде, такий бравий хлопчина був, і ніколи, був, не пройде, щоб не привітались... — почала одна.

— Як посадили до допру, то не вічно там буде, а як повісили, то вже літає його душа в небесах з архангелом Михайлом і ніколи не побачить мати свого синочка, — скорботно додає інша.

Розмовляють між собою і ніби й не про Марію та її сина йде мова. Стоїть вона поруч ні в сих ні в тих. Спочатку втрутитися хотіла, а потім подумала: «Нехай побалакають про Химені кури. Набридне, то й перестануть дурниці казати».

У вісторок під вечір із сусіднього села мотоциклом примчав до тітки Марії племінник.

— Тьотю, що скоїлось з моїм двоюрідним братом? За що і на скільки його посадили? Мати турбується, завтра, надали, приїдуть...

— Живий і здоровий наш Мишко, — відповідає тітка. — Літає на новому аероплані. Передай матері, що все це бабінні теревені. Бач, хтозна-що вигадали, а людям хлопці! Гадала Марія, що на цьому скінчиться ця нісенітниця, та ба. У середу завітав до подвір'я голова правління.

— Що ж це ви, Омелянівню, синочка не аберегли? Ніколи б не подумав, що такий тихий чоловік яга пасажера в літеку повісить. Скільки ж йому дали? Тож я й бачу, що давно вже в селі його не було.

Божитися і клянеться Коломієць, що це баби дурниці плетуть, а син, як і раніше, працює в аеропорту, має добру репутацію на роботі, при повному сімейному благополуччі. А от часу у нього бракує, щоб приїхати до села.

— Немає підстав вам не вірити, — говорить голова, — та, якщо вже так необхідно, то поїдете до міста, езнайте, що там скоїлось.

Промовчала Марія, а сама думає: «Голова — людина солідна, то на цьому все й скінчиться».

У четвер прибігає на ферму сусідський Петько.

— Тітко Маріє! Тітко Маріє! Ідїть мерщій додому: ваш Мишко приїхав на «Жигулях», біля криниці на вас чекає.

Щодоху біжить до двору Марія й сама до себе говорить: «Мабуть, щось та скоїлось! У вихідні не приїздить, а це ж буднього дня прибув. Недарма баби язанами чешуть: диму без вогню не буває...».

— Синочку, драстуй!..

— Добридень, мамі! Що тут трапилось? Оце зустрів Анатоля Пересуденка із сусідньої Нечайки, а він і говорить: «Таке горе у твоєї матері, таке горе, що все село вже майже тиждень сумує...». Тож я мерщій сюди, бо сьогодні вільний від рейсу.

— У мене все гаразд, синку. Це бабінні досвітки, як у нас кажуть: передачі радіо ОБС (одна баба сказала). Заходь до хати, обідати будемо, то й поговоримо...

Та, мабуть, й добре, що така кумедна історія сталась. А то коли б це син свою рідну матінку провідав!..

М. ЛИТЕЙКОВ.

м. Кіровоград.

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 74

ПОНЕДІЛОК, 2 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «За рифами». Пригоди. США.
- 11.30, 17.30 «Той, хто ховається всередині». США. Фантастичний бойовик.
- 15.30 «Мої щасливі зірки». У головній ролі Дж. Чен.
- 19.30 «Падіння Римської імперії». США. 1 серія. Історичний фільм.
- 21.30 «Апология». США. Драма.

ВІВТОРОК, 3 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «Навала пришельців». США. Фантастика.
- 13.30, 17.30 «Бійка у Бельгійці». У головній ролі Дж. Чен.
- 15.30 «Механік». США. У головній ролі Ч. Бронсон.
- 19.30 «Падіння Римської імперії». 2-а серія.
- 21.30 «Одержати 52 тисячі». США. Детектив.

СЕРЕДА, 4 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «Дуель вертольотів». США.
- 13.30, 17.30 «Нінзя-3». Японія.
- 15.30 «Посланець смерті». США. У головній ролі Ч. Бронсон.
- 19.30 «Божевільний Макс-1». США.
- 21.30 «Гвенделен». США. Пригодницький фільм.

ЧЕТВЕР, 5 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «З усіх сил». США. У головній ролі С. Сталоне.
- 13.30, 17.30 «Прощай, Б. Лі».
- 15.30 «Вогонь на знищення». США.
- 19.30 «Божевільний Макс-2». США.
- 21.30 «Пляжні дівчатка». США. Комедія.

П'ЯТНИЦЯ, 6 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «Виблизуючі сідла». Пригоди. США.
- 13.30, 17.30 «Остання сутічка Б. Лі».
- 15.30 «Маквікер». США.
- 19.30 «Божевільний Макс-3». США.
- 21.30 «Жіночий клуб». США. Комедія.

СУБОТА, 7 ЛИПНЯ

- 10.00 «Слоненя Дамбо». Мультфільм Діснея.
- 11.30 «Зниклі в Бермудах». США. Фільм-катастрофа.
- 13.30, 17.30 «Смертоносні бійці Шао-ліня». Японія.
- 15.30 «Останні дні Помпеї». США.
- 19.30 «Залізний орел». США. Бойовик.
- 21.30 «До самого кінця». США. Комедія.

НЕДІЛЯ, 8 ЛИПНЯ

- 10.00 Мультфільми Діснея. США.
- 11.30 «Говард-качка». США. Фантастика.
- 13.30 «Цар Соломон і цариця Савська». США. У головній ролі Джіна Лолбриджіда.
- 17.30 «Кулак Б. Лі».
- 15.30 «Назад у майбутнє». США.
- 19.30 «Життєва сила». США. Фантастика.
- 21.30 «Бовдури». США. Комедія.

«Молодий комунар» — орган Кіровоградського обласного комітета ЛКСМУ (МДС).

На українському лотте.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Лучачарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Редактор

В. ІВАЩУК